

Körzeti kitekintő

Szeged

Mintegy félszázán gyűltünk össze a díszteremben, hogy felidézünk Mose rabbenu születését és halálát. A közös ima után, amelyet *Karo Rachamim Jákov* kántor recitált, rabink megemlékezett Mózes tanító-mesterünkről, valamint azokról a hittestvéreinkről, akiket az elmúlt zájain ádár óta elvesztettünk: Kerekes Sándorné, dr. Nárai György, Köves György, valamint dr. Somló Zoltán ment el közösségünkben. Emlékközből fakadjon áldás, z. A gyász-ima elmondását követően elfogyasztottuk a konyhánk által készített kiváló halászlét. Ezután egy kis ideig beszélgettünk, majd az asztali áldással, valamint a Szól a kakas már hagyományos elénkkelésével zárult e kiváló este, amelyért köszönettel tartozunk a konyha, valamint irodánk munkatársainak.

***

A hitközség 2013. május 17–19. között emlékezik meg az Új Zsinagóga felavatásának 110., a Régi Zsinagóga felavatásának 170. évfordulójáról. A rendezvénysorozat keretében lesz ünnepi istentisztelet hagyományos, orgonakísérettel, kántoros – a löwi hagyományokon alapuló – formában, Szegedről elszármazottak találkozója, a Szegedi Szimfonikus Zenekar ünnepi hangversenye, *Varnus Xavér és Lajkó Félix* koncertje. Minden városunkból elszármazottat várunk. Jelentkezni a Szegedi Zsidó Hitközség e-mail címén (elno1947@szszh.hu) vagy postacímén (6722 Szeged, Gutenberg u. 20.) lehet.

***

Pályázati felhívás

A Szegedi Zsidó Hitközség Előljárósága, az Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért Kuratóriuma, a Szegedi Magyar–Izraeli Baráti Társaság Elnöksége, Izrael Állam Dél-magyarországi Konzulátusa fotópályázatot hirdet

– a szegedi Új Zsinagóga felavatásának 110. és
– a szegedi Régi Zsinagóga felavatásának 170. évfordulója alkalmából.

Pályázni két kategóriában lehet:
– a szegedi zsinagógák látványosságai, valamely vallási, kulturális produkciója;

– a Szentföld és Jeruzsálem történelmi helyei, jelképe, kisugárzása.

A pályázók kategóriánként 2-2 felvételt nyújthatnak be 40 cm x 30 cm-es méretű kivitelben, bekerekezve, tekintve, hogy az alkalmas felvételekből kiállításra kerül sor egyrészt a májusi évfordulós rendezvények, másrészt a IX. Szegedi őszi Zsidó Kulturális Fesztivál programjában.

A képek beadási határideje: 2013. április 20.

A beadás címe: 6722 Szeged, Gutenberg u. 20.

A pályázatokat jelgésen kérjük beadni, darabonként sorszámmal ellátva. A jelgét kis borítékban elhelyezett nevesítéssel együtt kell benyújtani.

A pályázatot bírálóbizottság értékeli.

A pályázat díjai:

I. helyezés: 80 000 Ft értékű utazási utalvány, belépője a jubileumi ünnepség koncertjeire

II. helyezés: retúr repülőjegy Izraelbe egy személy számára 2013. vagy 2014. évi igénybevétel

III. helyezés: 50 000 Ft értékű vásárlási utalvány

Küldődják:

– két személyre szóló belépő- és vacsorajegy az október 26-i szegedi izraeli vacsoraest;

– két személyre szóló belépőjegy a IX. Szegedi őszi Zsidó Kulturális Fesztivál (a díjazott által kiválasztott) koncertjére;

– könyv- és tárgyelismerések.

Egyebek:

A benyújtott fotóanyag a kiállításról készülő kiadványokban, az őszi fesztivál reklámjában, a médiában felhasználható. A díjnyertes pályaművek szerzői joga a Szegedi Zsidó Hitközség tulajdonába kerül.

SZSZH

Szeretkórház

A szépen megterített zájain ádári asztal mellett *Deutsch László* főrabbi mondott tanítást, melyben megemlékezett Mózes prófétai nagyságáról és arról, hogyan vezette Izrael fiait a 40 éves pusztai vándorlás útján egészen a honfoglalásig. A Kél málé ráchámimot *Klavanszkij Anatolij* kántor énekelte el az elmúlt évben a kórházban elhunytak emlékére, külön kiemelve azokat, akik a templomba is eljártak. Az ezt követő halvacsorán az étkezés utáni imát *Földi Péter* mondta el.

Debrecen

Zájain ádárkor a szokásos halvacsora keretében emlékeztünk meg Mose rabbenu, Mózes mesterünk születésnapjáról és Jahrzeitjéről. *Feuermann László* alelnök ezenkívül még négy jelentős, ezen naphoz kapcsolódó eseményre is utalt. Megemlékeztünk az elmúlt évben elhunyt hittestvéreinkről is. A résztvevők *Éliás Viktor* előadásában meghallgatták az alkalomhoz illő Szól a kakas már dalt, ezután ismert izraeli melódiák is felhangzottak, melyek a közönséget is éneklésre serkentették. Másnap a hitközség tagjai látogatást tettek Eizik Taub csodarabbi sírjánál.

Mindenki megszeppenve állt ott. Nem volt harsány, hangos beszéd, csak alázatosság és főhajtás egy olyan ember előtt, aki sajátos világot teremtve, a ma emberét is hatása alá vonja. A nagykállói rebbe még így, halála után is tanít. Olyan eszmevilágot hagyott maga után, amely a csodarabbi fogalmát csak még jobban misztifikálta az utókor számára. A róla szóló legendák, az általa alkotott dalszöveg is mutatja, hogy egy nyírségi településen élve, elmozdíthatatlan alkotórészévé vált a magyarországi kultúrának, az itt élő zsidóság életének.

***

A svéd humanista, embermentő Raoul Wallenberg centenáriumi éve 2012-ben véget ért, de róla soha nem szabad megfeledkezni.

Idén év elején a hajdúszoboszlói Hunguest Hotel Béke szállóban Ember az embertelenségben címmel kiállítás rendeztek életéről. *Sebestyéné Janik Éva*, a Raoul Wallenberg Egyesület elnökségi tagja felidézte a diplomata alakját: a tehetős családból származó ifjú, aki élhetett volna a hozzá hasonló korúak vidám életét, inkább vállalta a veszélyt, zsidó honfitársak ezreit mentette meg a biztos haláltól.

Ezt követően *Uhrin Anikó*, a 2012-es év Wallenberg-díjasa mondta el, hogy élete értelme a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatása. Ő ezt az utat választotta, és a nem mindennapi sikerek adnak erőt a folytatáshoz.

Sóvágó László, Hajdúszoboszló polgármestere most is, mint mindig, kiállt azok mellett, akik felkarolják a hátrányos helyzetűeket, és elítélt mindennemű rasszista megnyilvánulást.

A megnyitó előtt és azt követően *Hellné Kádár Edit*, a Zichy Géza zeneiskola igazgatónője gitározott. A szervezési feladatokat az ötletgazda, *Nagy Gyula Zoltán*, a Béke szálló értékesítési vezetője vállalta magára. A DZSH-t *Grósz Suszanna* alelnök és *Kreisler Gábor* Mazsihisz-küldött képviselte.

Bethlen tér

Bösálách szombatján a fák újévének megünneplésekor a kultúrterem megtelt a felnőttekkel együtt érkező gyermekek vidám zsvájával. Több kántori ének elhangzása után *Deutsch Róbert* főrabbi méltatta a nap jelentőségét. A jelenlevők közösen mondták el a több mint 20-féle gyümölcsre az áldásokat. A gyönyörűen díszített asztal a gondnok és a Nőcsoport munkáját dicséri. A gyümölcsök beszerzésért és finanszírozásáért a körzet vezető elöljárójának, *Sárközy Gyulának* jár az elismerő köszönet.

***

Bensőséges ünnepség színhelye volt a templom Törömő szidrájának hetében. Ekkor vették fel Ábrahám szövetségébe *Mérő Gábor* és felesége, *Kati* elsőszülött gyermekét. A szándok a nagypapa, *Mérő Miklós* volt. Az újszülöttnak *Deutsch Róbert* a *Nimród* nevet adta. A szülők bőséges szüdan látták vendégül a megjelenteket.

Hit- és erkölcsstan oktatásához felkészítő tanfolyam

A jelenlegi törvénykezés értelmében a Mazsihisz Oktatási Osztályának 30 órás tanfolyamot kell szerveznie a hit- és erkölcsstan tantárgy potenciális oktatóinak; a végzett judaisztikatanároknak, a végzett rabbinoknak, rabbihelyetteseknek, a hitközségi vezetőknek, a küldötteknek, jelenlegi hallgatóinkon kívül a judaisztika, a liturgia, a közösségszervező szakosoknak és valamennyi érdeklődőnek.

E tanfolyam három összetevőből áll:

- judaisztikai ismeretek
- pedagógiai ismeretek
- módszertani ismeretek

A tanfolyam sikeres elvégzése esetén tanúsítványt kívánunk adni, ahogy valamennyi más egyház teszi.

Optimális szervezési idő: 2013. március – április – szeptember hónapokban.

Összesen 4 délután.

A tervezett időpontok előreláthatólag:

2013. március 18., hétfő: 14.00–18.30

2013. április 15., hétfő: 14.00–18.30

2013. május 6., hétfő: 14.00–18.30

2013. szeptember 2., hétfő: 14.00–18.30

A tanfolyam helyszíne: Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, 1084 Bp., Bérkocsis utca 2.

Jelentkezni lehet: Mazsihisz Oktatási Osztály, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, 1084 Bp., Bérkocsis utca 2. Tel.: 318-7049/105, 122. Fax: 318-7049/122. E-mail: oktatasio@or-zse.hu

Sommer László
oktatási osztályvezető

„S nem könnyű egy szép dalt megírni”

125 éve született Kelen Hugó (1888–1956)

A magyar zeneszerzők életművének nem egyszer különös sorsa van. Főleg ha zsidó származásúak. Csak két példa: ki ismeri az 1858–1925 között élt Major J. Gyula (eredetileg Mayer Jakab) zeneszerző és zongoraművész (Erkel Ferenc egykori tanítványa) műveit? Még a szakmabeliek sem, nemhogy a közönség. Pedig négy operát, öt szimfóniát, két zongoraversenyt, egy-egy hegedű-, ill. gordonkaversenyt, számos kamaraművet, dalokat, kórusműveket, összhangzattan- és ellenponttan- és zongoraiskolát írt. (Nem beszélve pedagógiai és kórusvezetői munkásságáról.) Azon sem lennék meglepve, ha kiderülne, az életmű, a kéziratok nincsenek meg, csupán a korabeli feljegyzések, tudósítások alapján rekonstruálták a kompozíciók címeit. (Találkoztam már ilyen esettel, amikor egy 19. századi magyar zeneszerző után érdeklődtem illetékes helyeken.)

A másik példa: néhány éve a Hungaroton gondozásában

élők sorából eltávozott komponisták emlékezetben tartása érdekében – a legutóbbi időkig...) Ha aztán az elfelejtett zeneszerzőnek 20–30 év után sikerül „visszakapazkodnia” a hangversenyek, a rádió műsorába, és netán még CD-je is megjelenik, akkor már van esélye arra, hogy palackba zárt üzenete eljusson az utókorhoz.

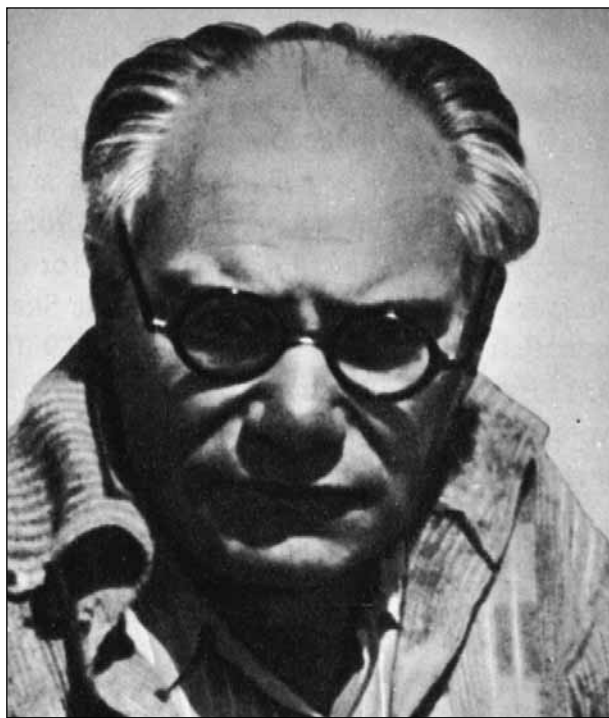
Nem véletlenül vázoltam a helyzetet ilyen hosszasan egy Kelen Hugóról szóló megemlékezés bevezetőjeként. Mert ez az 1888. március 7-én, Budapesten született komponista – hasonlóan Major J. Gyulához és társaihoz – teljesen eltűnt a magyar zenei életből. Az 1983 óta megjelenő zenei lexikonokban már a neve sem szerepel. Műveit sehol nem lehet hallani, néhány átmágneseződött, megnyílt hangszalag – melyet persze a rádióban soha le nem játszanak – és néhány, a Zeneműkiadó által közreadott kotta jelzi csak alkotói tevékenységét. Igaz, műveinek jelentős része elpusztult Budapest ostroma alatt. Így az a műjegyzék, mely az 1974-ben, ill. 79-ben kiadott *Contemporary Hungarian Composers (Kortárs Magyar Zeneszerzők)* című kiadványban megjelent, Breuer János utólagos rekonstrukciója. Sok esetben a címek mögött nincs fellelhető kompozíció, kézirat. Milyen érdekes lenne pl. meghallgatni a *Jób* című, 1940-ben kórusra és zenekarra komponált oratóriumot, ha lenne kottája, hangfelvétele. De sajnos nincs...

E sorok írója bevallja, hogy azon az egy – Memento című – dalon kívül, melyet az utóbbi időkben Cser Erzsébet, a Goldmark Kórus énekesnője szokott időnként előadni különböző hitközségi és világi hangversenyeken, egyetlen hangot sem ismer Kelen Hugótól. Hogy merészkedik akkor cikket írni róla? – teheti fel jogosan a kérdést az olvasó. Nos, éppen azért: fellelkezünk fel Kelen Hugót! Próbáljuk megmenteni a végleges feledéstől még fellelhető műveit! Ki tudja, hátha gyöngyszemekre bukkanunk. A komponista egyébként alapos képzésben részesült: Berlinben és Bécsben tanult zeneszerzést Joseph Marxnál és Franz Schrekerrel, majd a berlini operaház korrepetitora lett. 1943-tól a Goldmark Zeneiskola énektanáraként dolgozott, majd 1945-től aktívan részt vett az újjáalakult Magyar Zeneművészek Szövetségének munkájában. Kodálynak nagy tisztelője volt. Neki és feleségének ajánlotta pl. Két románc című zongorakíséretes dalának *Köszönöm* című tételét, melyet Sztjepán Scsipacsov versére írt Képes Géza fordításában. A második – *Szerlem* című – románc utolsó sora egyébként a címben idézett versszöveg: „Jön nyár, eső, hó, és együtt kell örülni, sírni. A szerelem dalhoz hasonló, s nem könnyű egy szép dalt megírni.” A Zeneműkiadó által megjelentetett dalciklus utolsó darabja a már említett Memento, mely annak a Balázs Bélának (született Bauer Herbert) versére íródott, aki Bartók Kékszakállú herceg vára című operájának librettistája volt. Ez a dal a holokauszt-túlélők lelkiállapotát idézi fel megdöbbentő drámasággal. A magyar zsidó zenéről szóló előadásaimon nem egyszer lejátszottam (többek között a brüsszeli Zsidó Múzeumban is) e dalt, és a kopott hangfelvétel ellenére Szabó Miklós szuggesztív előadásában a mű komoly hatást gyakorolt a hallgatóságra.

Szerencsére volt olyan megsemmisült kompozíciója is a zeneszerzőnek, melyet emlékezetből rekonstruálni tudott: a Zsidó szvit csellóra és zongorára. A partitúrán talált saját kezű bejegyzése szerint: „Az eredeti elégett az ostrom alatt, a megmentett cselló-szólam alapján rekonstruáltam 1947 I–II K.H.”

Nem tudom, megvalósul-e, mindenesetre előkészületek folynak a magyar holokauszt 70. évfordulója alkalmából a brüsszeli és a lille-i konzervatóriumokban tartandó emlékhangverseny megszervezésére, ahol a tervek szerint felcsendülne Kelen Hugó Zsidó szvitje is. Reméljük, sikert arat, és ha a nyugati országokban népszerűvé válik, akkor talán itthon is felfedezik ezt a méltatlanul elfeledett magyar zsidó zeneszerzőt.

Király

Kelen Hugó

megjelent egy – a holokauszt során elpusztult magyar zeneszerzők műveit tartalmazó – CD, In memoriam címmel. Nagy tehetségű zeneszerzők értékes művei hallhatók ezen a lemezen. Közülük Vándor Sándor és Weiner László némi ismertségre tettek szert kottapublikációik révén, a többiek közül azonban csak keveset tudhatunk. Volt, akiről még fényképet sem sikerült beszerezni, és születési évszáma is bizonytalan. A számomra legvonzóbb alkotás, Kuti Sándor vonósnégyesét színtelen megjelent 1966-ban a Zeneműkiadó gondozásában, s miután a művet meghallgattam, máris szaladtam a boltba, hogy megvegyem. Nos, e kiemelkedő képességű, ám ismeretlenségben maradt zeneszerző leánya – már a rendszerváltás után – hiába próbálta édesapja műveit forgalomba hozni, a zenei életben mindenütt falakba ütközött. Mielőtt bárki is tudatos antiszemitizmust sejtene e jelenség mögött, ki kell jelentenem, hogy nem erről van szó! Általános jelenség Magyarországon, hogy ha egy zeneszerző meghal, azonnal igyekeznek elfelejteni. Kell a hely az élőknek, függetlenül azok képességeitől... Sajnos ez vonatkozik a nem zsidó származású zenei alkotóművészekre is. Nem sorolok most neveket, de ha valaki venné a fáradságot, hogy átnézz a hangverseny- és rádióműsorokat, a hanglemezválasztékokat az évtizedekkel ezelőtt elhunyt komponisták játszottasága szempontjából, képet kaphatna a helyzetről. (Talán a Hungaroton tette a legtöbbet az

„Magasra emelték a kultúra fáklyáját a fasizmus éjszakájában”

A zsidótörvények művész áldozataira emlékeznek a három hónapos Goldmark Fesztiválon

Nagyszabású 20. századi polgári kezdeményezésnek állít emléket a május 20-ig tartó Goldmark Fesztivál. Az eseménysorozat mintegy 700 kulturális programot idéz fel, amelyen 1939 és 1944 között a magyar művészek színe-java lépett fel. Ők voltak azok, akiket a zsidótörvények elűztek a „hivatalos”

Wesselényi utca 7. szám alatt lévő Goldmark Terme adott otthont. A terem falát több márványtábla díszíti – hívta fel a figyelmet Harsányi László, a Nonprofit Társadalomkutató Egyesület elnöke. „Ebben a teremben emelték magasra a fasizmus éjszakájában a kultúra fáklyáját az OMIKE művészei” – olvasható az

góhídra – mondta Harsányi. Mert tiltakozni nemcsak fegyverrel, de komoly kulturális teljesítménnyel is lehet. Az OMIKE-től a Goldmarkban menedéket kapott 500 művész pedig élt a lehetőséggel – erről tanúskodtak a képzőművészeti, színházi, zenei események, az operettprodukciók, a költői estek, könyvbemutatók.

A műfajok mindegyike szerepel a Goldmark Fesztivál programjában, amelyre olyan közkezdvelt előadók kaptak meghívást, mint Gálvölgyi János, Balázsovits Lajos, Jávorai Ferenc Fegya, Ungvári Tamás vagy a Liszt Ferenc Kamarazenekar. A fesztiválhoz kapcsolódó akció és kutatómunka legfontosabb üzenete, hogy az egykori produkciók sora az egyetemes magyar kultúra része volt – tette hozzá Harsányi László.

A kiállítás előkészületeiről osztott meg érdekes mozzanatokat Basics Beatrix művészettörténész. A már látható, Értékmentők című tárlat anyagának összeállítását kemény kutatómunka előzte meg. Az OMIKE hat hajdani tárlatán bemutatkozó művészek alkotásainak jelentős része jelenleg ugyanis a múkincspiacon kering, vagy gyűjtők birtokában van. Am Basics sok esetben készleges együttműködést tapasztalt – akadt műgyűjtő, aki maga ajánlotta fel kincseit a tárlat céljaira. Az anyagot végül harminc művész körülbelül száz munkájából állították össze. A szakember elmondta: közben azzal szembesült, hogy a korszak legjobb alkotóival van dolga. Sokan a holokauszt áldozatai lettek, mások elhagyták az országot, vagy itthon maradtak, de képeiket a közhatalom nem ismeri. A most látható tárlat ilyen módon a hetedik OMIKE-kiállításnak is tekinthető.

A falakon függő festmények megteremtik a folytonosságot a jelennel, rekonstruálják a múltat. Egy-egy életsorsot mutatnak be minden sikerével és tragédiájával együtt. A közönség találkozhat Amos Imre, Scheiber Hugó, Perlott Csaba Vilmos, Vajda Lajos és mások képeivel. Különleges és a tájékozódást nagyban megkönnyítő, látványos dizájn-megoldás, hogy az alkotók nevei hatalmas, színes betűkkel olvashatók a falfelületeken, amelyek munkásságukat reprezentálják.

Hatvankilenc évvel ezelőtt, 1944. március 19-én javában folyt a főpróbára a Goldmark Teremben. A színeszék Molière Képzelt betegének előadására készültek. Egyszer csak kivágódtak az ajtókat, berontottak a német katonák, és mindenkit kikergettek a helyiségből. Így vetettek véget az OMIKE Művészakciójának. Hegedűs D. Géza megrendülten idézte fel a történetet. Büszke rá, hogy most itt állhat, mondta, és visszaadhat valamit elődei emlékének abból az emberségből, amivel ők tartottak ki a végsőkig.

A színművész a Bajor Gizi Színműzeum kamaratárlatát ajánlotta a közönség figyelmébe. Az életutak dokumentumai, a fényes szakmai pályafutások azt bizonyítják, hogy a 44-ben történtek nemcsak a zsidóság, hanem az egész társadalom tragédiája. A művészet a legnagyobb láttató erővel bíró megismerési forma, amely kérve-kérletlenül gondolkodásra készít. Túrhetetlen, hogy a magyar társadalom kirekesztett, kitagadott, elárult, halálra szánt, prédának odavetett, rablógylakosság áldozataivá lett mártírjainak sorsa máig kibeszélhetlen és feldolgozatlan – hangsúlyozta Hegedűs D. Ezzel felmutatta Pap Károly „életútlevelét”. A nagy hírű magyar zsidó hittudós, Pollák Miksa Mihály soproni főbb fia a 20. század magyar irodalmának egyik legjobb novellistája, a költői

Vezetőségválasztás a Muszoeban

A Muszoe megtartotta az évi taggyűlését. Sessler György elnök rövid beszámolót tartott a 2012. évi tevékenységről, valamint az egészségügyi szolgáltatásokat érintő HM miniszteri utasításról.

Ezután vezetőségválasztás következett, a szavazás egyhangú volt. Elnök: Sessler György, elnökségi tagok: Chacoen Andrea, Drucker Tibor, Fuchs József, Irsay Tamás, Klein Judit, Kende Ernőné, Kertész László, Lazarovits Ernő és Lebovits Imre. A résztvevők úgyszintén egyhangúan megerősítették a régi tagokat és megszavazták az új tagok felvételét.

Náci tömeggyilkosok unokái Budapesten

Itt jártak a németek!

Budapesten, Zuglóban jártak a náci tömeges kivégzések végrehajtóinak unokái! Üzenetet, felhívást hoztak Magyarország és Európa számára! Ők keresztényként szembenéztek családjaik, apáik, nagypapáik tetteivel!

Döbbenetes órák tanúi és résztvevői lehettünk a Radnóti Miklós gimnázium dísztermében a hétvégén.

Magyarországon még soha nem történt módon vallottak nagyszüleik tetteiről magyar holokauszt-túlélőknek és a hétvégi konferencia közel 200 résztvevőjének a tömeggyilkosok unokái.

Egyikük, Barbel Pfeiffer egy olyan ember unokájaként jött Magyarországra, akinek feladata a szögesdrótok áram alá helyezése, a haláltáborok technikai felszerelésének megtervezése volt. Ő alakította ki a birkenauai vasúti rámpát. Unokája azért jött most Magyarországra, hogy feltárja az igazságot családja múltjáról.

A tübingeni TOS gyülekezet lelkésze, Jobst Bittner elmondta, hogy városuk múltjához tartozik Theodor Danecker neve is, aki a németek részéről szervezte meg a magyar zsidóság deportációját. Tübingen polgáraként úgy érezte, erről nem hallgathat.

Ezt a találkozást, a drámai párbeszédet a túlélők és a német elkövetők unokái között még szinte szavakba sem foglalhatjuk. Annyit tudunk, Magyarországon ilyen még nem történt. A német fiatalok megrázó vallomásai rést ütöttek a hazánk feletti szürkeség és kilátástalanság felhőjén, amelyet a mi feldolgozatlan,

Jobst Bittner

kibeszéltetlen múltunk, hártott és a másikra áthárított vagy letagadott felelősségünk okoz.

Minket, magyar keresztényeket is ösztönöztek, hogy tisztazzuk és váljaljuk családjaik múltját az ember telenség, az evangéliumot meghazudtoló antiszemitizmus dolgában.

Hangsúlyozták, hogy ők megértették: nem építhetik jövőjüket hazugságokra, az elhallgatott múltra. Egy ország helyreállása, áldása, gyógyulása azon múlik, hogy az igazságot mondjuk ki családjaik történetéről. Jelmondatuk: Le vesszük a hallgatás leplét!

Akik szerveztük és részt vettünk a találkozón, tudjuk: esélyt kaptunk, talán az utolsó és egyetlen esélyt, hogy az igaz beszéd meggyógyítsa Magyarországot is.

„Egy erkölcsileg teljesen elrohadt alapzatra semmi nem építhető.” (Ungváry Krisztián)

A találkozóra az Európai Unió által támogatott „Aktív Európai Emlékezet” program keretén belül került sor a budapesti Radnóti Miklós Gimnáziumban.

Simonyi Andrea szervező

Simon Zsuzsa, Nagy György, Mányai Lajos
saját rendezése
az OMIKE művészakció keretében
a Goldmark-teremben (VII., Wesselényi-utca 7.)

1942. május 3-án, vasárnap
délelőtt 11 órakor

1. Bernáth Júlia magánszáma

2. **SZERETNI...**
Színmű 3 felvonásban
Írta: PAUL GÉRALDY

Személyek:
Henri . . . . . Nagy György
Helèn . . . . . Simon Zsuzsa
Challenge . . . . . Mányai Lajos

Kezdetre pontosan 11 órakor

Ehrenfeld Miksa Budapest, F. k. Mányai Lajos

kultúra színtereiről. Egy páratlan ötletnek köszönhetően azonban további öt éven át, a végső ellehetlenülésig még dolgozhattak.

A Magyar Zsidó Múzeum célja, hogy hídszeretpét töltsön be a magyarországi zsidó és nem zsidó művészetbarátok között – mondta Peremiczky Szilvia igazgató arról a rendezvénysorozatról, amelyet az intézmény a Nonprofit Társadalomkutató Egyesülettel karöltve hívott életre. A Goldmark Fesztivál három hónapon át zajló programjainak látványos része a hajdani Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület (OMIKE) Művészakciója alkotóinak kiállítását a múzeum második emeletén.

Az OMIKE Hevesi Simon későbbi főbbi javaslatára és elnöklétével alakult meg 1909-ben. Harminc évvel később, 1939 októberében indította el Művészakcióját. Ily módon munkához és jövedelemhez juttatta azokat az írókat, festőket, zsidókat, akiket a zsidótörvények kiszorítottak a korábban számukra is nyitott intézményekből, és így megfosztottak egzisztenciájuktól.

Az idei esztendő, 2013 az első zsidótörvény 75., szomorú évfordulója. A Goldmark Fesztivál február 28-tól május 20-ig tartó programjai, a tárlatok, koncertek, irodalmi estek, kabaremműsorok erre a gyászos jubileumra is emlékeztetnek. Felidézik azt a mintegy 700 kulturális eseményt, amelyen 1939-től 1944-ig olyan magyar művészek léptek fel, akiket a korabeli döntéshozók leparancsoltak a kultúra színpadáról. Alfonzótól Salamon Bélán át Zsoldos Imréig hosszú a sor.

Az OMIKE Művészakciójának annak idején a Pesti Izraelita Hitközség

egyiken. A másikon pedig: „Dr. Ribáry Gézának, az emberi jogok nagy harcosának, az üldözött és nyomorgó zsidók oltalmazójának, az OMZSA és az OMIKE Művészakció megteremtőjének emlékét hirdesse ez a tábla.” Bálint Lajos javaslatára ugyanis, aki ekkor még a Magyar Színház dramaturgia volt, a hitközségben Ribáry Géza ügyvéd vállalta „a száműzöttek színházának” meg-

Zsudi József Jászai Mari-díjas és OMIKE Ribáry-aranyérmes rendezőtől a család, a barátok és a pályatársak búcsúztak a Farkasréti temetőben. Zsudi József fiatalemberként az OMIKE színésze és rendezőasszisztense volt. Legendás pályatársai közül már csak ő volt életben. Társadalmi temetésén – melyen felekezeti részéről Zoltai Gusztáv, a Mázsihi és a BZSH ügyvezető igazgatója vett részt – a saját maga által írt búcsúztatót olvasták fel.

alapítását. Berlini mintára önálló színházat teremtett. A Színház- és Filmművészeti Kamara azzal a feltétellel járult hozzá a teátrum megnyitására, hogy a zártkörű előadásokat csak a hitközség tagjai látogathatják.

A helyiség mindig tömve volt emberekkel – idézte fel az egykori előadásokat Harsányi. Ez a terem lett a megaláztatott és kitaszítottak menedéke. Háromszázezen nézték meg a kiállításokat 1939 vége és 1944. március 19-e, a német megszállás napja között. A zsidó művészek lázas munkálkodása a kultúrát egyszerre megmentő és példamutatás. Mintegy cáfolata a lekicsinylő kijelentésnek, miszerint a magyar zsidókat ellenállás nélkül hajtották a vá-

magyar próza kiváló mestere volt. Móróc Zsigmond ugyanúgy lelkesedett érte, mint Illyés Gyula. A buchenwaldi haláltábor 72713-as deportáltjaként pusztult el. Életútlevelét, e kis füzetet Harsányi László és munkatársai azért állították össze, hogy megmutassák, mit adtak a társadalomnak azok az emberek, akik őrzői és letéteményesei voltak az egyetemes magyar kultúrának.

A Bajor Gizi Színműzeum március 24-től többek között Ascher Oszkár, Palotai Erzsébet, Ráday Imre, Salamon Béla, Simon Zsuzsa és még vagy 200 színész életútjával, pályájával, sorsával ismerteti meg a látogatót. Hegedűs D. Géza büszke rá, hogy sokukkal személyes kapcsolata lehetett.

A mecénás szerep ugyancsak fontos. Ennek hagyományát folytatja Erzsébetváros Önkormányzata. Vad Tamás Zsolt polgármester elmondta: a latin kultúra szó első jelentése művelni, tehát létrehozni valamit, ami számára a megőrzést és a gondozást is jelenti. Egyszersmind tiszteletet a másik ember teljesítménye, szokásai, hagyományai iránt. A Goldmark tehetséges művészeinek munkássága páratlan a maga nemében. Mindez egymás megismerésére és megbecsülésére buzdít.

(A részletes program egyéb információkkal a Goldmark Fesztivál honlapján olvasható: <http://goldmarkfesztival.blogspot.hu/>)

A kiállítás megnyitóján többek között Feldmár Péter, a Mázsihi elnöke is beszédet mondott, ebből idézzünk.

„Ez az egyesület nemcsak úgy általában beszélt a közművelődésről, nemcsak a zsidó tudományokat akarta terjeszteni, hanem azt akarta, hogy a zsidók, az izraeliták egyben magyar emberként legyenek művelt emberek.

Nem sejtették, hogy milyen közel a vég, milyen hamar múlnak majd el Magyarország nagy napjai, hogyan lesz majd napról napra rosszabb az itt élő zsidóság helyzete, hogyan válnak megint idegenné.

(...)

Az OMIKE azt mutatta meg az egész világnak, hogy bár megőrülhet az egész falka, de mi megmaradunk olyannak, mintha kerek volna a világ, mert művészt nem a törvények teremtenek és pusztítanak el, tehetséget a Jóteremtőtől kapunk, és azt elvenni tőlünk nem lehet, és nem lehet odaadni másoknak.

S ha ezt a társadalom többsége nem tudja, vagy el akarja felejteni, nekünk akkor is tovább kell dolgozunk Isten adta tehetségünk szerint. A szavalóknak szavalniuk kell, a rendezőnek rendezni kell, a festőnek festeni kell, mindenkinek tenni kell a dolgát, mert nem mi boldogultunk meg, hanem a világ, és hinnünk kell abban, hogy egyszer majd megint beragyog a szellem napvilágára Magyarország homályos ablakán.

Ebben hitték az OMIKE Művészakciójának szervezői és résztvevői, s példájuk örökké fenn fog maradni.

Azt pedig döntse el mindenki saját maga, elég világos van-e már Magyarországon, a fény bevilágított-e már minden homályos zugot, vagy éppen ellenkezőleg: hiába a szellem napvilágának kinti ragyogása, Magyarországra mégis lassan megint jön a szürkület, és már csak a tükrök által látunk, és úgy is csak homályosan.

A nagy piárral beharangozott kiállítás – úgy hisszük – nem okoz csalódást az érdeklődőknek (a szerk.).

Rados Virág

Itt a peszach, itt a vérvád

Nem tudjuk, másutt hogy van, de a rendszerváltás óta Magyarországon szinte minden peszach előtt „beköszönt” a vérvád. Tavaly a Jobbik akkori képviselője melegítette fel Tiszaeszlárt. Idén egy festmény szolgált ürügyet.

Kizárták tartja az MTI által megkeresett Bellák Gábor művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológusa, hogy a közelmúltban előkerült Vérvád című festmény Munkácsy Mihály alkotása lenne.

Az Index.hu korábbi cikke szerint a kép magát megnevezni nem kívánó tulajdonosa 2012-ben engedélyezte Jeffrey Taylor művészettörténésznek és Végvári Zsófiának, a Komplex Festményvizsgálati Labor vezetőjének, hogy Londonban vizsgálatokat végezzenek a 4 x 3,5 méteres, szígnő nélküli vásznon.

A két szakember szerint a festékanalízis azt valószínűsíti, hogy a kép 1882 és 1887 között készült, egy időben az úgynevezett tisztaeszlári vérváddal. Végvári Zsófia emellett esztétikai és stilsztikai alapon is megfeleléseket talált a kor Munkácsy-képei és a Vérvád között, így Munkácsy Mihálynak tulajdonítja a festményt.

„A képnek semmi köze Munkácsyhoz” – állítja ezzel szemben Bellák Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria (MNG) főmuzeológusa. A művészettörténész szerint a fotók alapján is teljes biztonsággal megállapítható, hogy ez nem Munkácsy festői stílusa.

A Vérvád nem úgy néz ki, mint egy Munkácsy-kép, és szellemiségében is teljesen idegen tőle, ahogy a kor más

ismert magyar festőtől is, így feltehetően külföldi művész alkotása – valószínűsíti a Nemzeti Galéria munkatársa.

„Nem tudom elképzelni, hogy ennyire közvetlenül, propagandisztikusan negatív sugalmazású képek készültek volna Magyarországon” – jegyezte meg, hozzátéve: a vérvád körüli hisztériára már az 1880-as években sem volt fogékony a műveltebb közönség, és komoly művészek sem foglalkoztak a témával, „főleg nem Munkácsy, aki Párizsban élt”.

Bellák Gábor nem tartotta meggyőzőnek a Végvári Zsófia által Munkácsy szerzősége mellett felhozott érveket sem, hiszen elmondása szerint a magyar mesteren kívül számos más, korabeli alkotó is festett Krisztus-képeket zsidó mellékalakokkal, ahogy a festékanalízis is csak a keletkezés időszakáról mond valamit, a művész kitérőül nem.

A Nemzeti Galéria főmuzeológusa elárulta: azok a Munkácsy-kutatók, akikkel beszélt a képről, szintén teljes biztonsággal állítják, hogy a Vérvád nem a magyar festőtől származik.

Molnos Péter művészettörténész az Index.hu-nak nyilatkozva szintén úgy vélte, a mű nem Munkácsy Mihály alkotása; véleménye szerint a festmény inkább egy Európában kevésbé ismert, jó kezű, akadémikus stílusban alkotó orosz festő munkája lehet.

(MTI nyomán)

A város alatt Agnieszka Holland filmje

Vajon meddig képes az ember a túlélésért patkány módra élni? Sosem hittem volna, hogy Andrzej Wajda után még egyszer lemerészkedik filmes a csatornába. Agnieszka Holland filmje határvidékre és határhelyzetbe visz el. Lviv (Lwów, Lemberg) a mai határtól 80 kilométerre, hol ukrán, hol lengyel fennhatóság alatt áll. A németek által megszállt városban 1943-ra már gettóba szorították a zsidókat, és megindul a halálüzem, lengyelországi végállomással.

Ezekben a napokban ismerjük meg a csatornatisztítót, Sochát, aki a munka szüneteiben az elüldözöttek otthonait fosztogatja. Pénzre és gatlástalan hullarabló, rögtön elnyeri antipátiánkat. De úgy tájékozódik a föld alatti sötét világban, mint senki más. Ezért is fedezi fel azonnal, amikor a menekülni akaró családok egy csoportja eszelős (de azért racionális) ötletet követve, a csatornán keresztül akar eltűnni a gettóból.

Socha üzletet szimatol, és zsarolással kezd neki a bűjtatásnak. A csatorna bűzös, de az életet kínálja. Fel nőnek, gyerekeknek, rabbinak, orvosnak, szerelmesnek. Csakhogy Socha az idő múlásával megváltozik. Amikor az ukrán katonaság indít hajótúrázatot (fejpenz ígéretével!) a bujkáló zsidók ellen, Socha nem tud

többé nem tisztességes lenni. Megfergetőzi a becsületesség.

A film sötétjében, a csatorna eldugott zugában a kicsik játszanak és tanulnak, a felnőttek szeretik és gyűlik egymást – még gyerek is születik –, vagy menekülni próbálnak. És reménykednek.

Elveszítjük az időérzékünket, akár a bujdósok. Nem tudjuk, milyen gyakran tudnak enni, inni. Nem tudjuk, hogyan tudnak tisztálkodni. Aztán kiderül, hogy a nagyobb eszérés: áldás. Az úttest szélén lévő beömlőnyílás alsó oldalán közvetlenül lehet „zuhanyozni”.

Socha átalakulása gazemberből tisztességes drámaibb, mint Richárdé, aki eldönti, hogy gazember lesz. Ő a körülményeknek nem tud ellenállni. Minél jobban belegabalyodik, annál inkább szeretne szabadulni. Végül még gyilkossá is azért lesz, hogy zsidóit mentse. És velük együtt örül a város megszabadulásának németektől, németberenc ukránoktól, s végre felszínre hozhatja a megmentetteket. Tizen-négy hónap után.

A történetet David F. Shamoon írta filmmé, Robert Marshall regényéből

(In the Sewers of Lvov). A magyar cím – *A város alatt* – sajnálatos módon eltüntett néhány nagyon fontos többletjelentést. A film eredeti címében (In darkness) a sötétség maga a soá, a megsemmisülés. Tehát a fény, mely a hősöket elvakítja, amikor felszínre bujhatnak a csatornalejárón át, maga az élet – persze ezt a néző enélkül is átérzi.

Socha figuráját Robert Wiekiewicz adja. Mélységesen undorító a kezdetekkor, amikor egy jó kis fosztogatási munkától mocskosan, büdösen az asszonya mellé bujlik. Aztán meg őszinte tiszteletet vált ki, amikor tiszta ruhában és tisztább lélekkel kínálgatja itallal-süteménnyel a kiszabadítottakat.

A filmben nem az egyén, hanem a közösség megformálása torokszorító. A sötét különböző árnyalatait – a kegyetlenkedéseket és a csatornabelsőket egyaránt – megmutató operatőri munka megdöbbentően egyszerű. A zene csupa ismerős klasszikus – és sokszor iszonykeltő. A templom alatt lapulók fentről a misét és Bach muzsikáját hallják, a gettóban elpusztításra ítélt emberek fúvószekere a Kék Duna keringőt játssza.

Holland művét minden iskolában bemutatnám. Mindenütt, ahol kirekesztéssel lehet találkozni.

Leopold Socha honfitársaitól azt a mondatot kapta, mikor temették: „Megverte az Isten, mert mentette a zsidókat.” Izrael Állam pedig *A világ igaza* címmel tüntette ki.

(Agnieszka Holland: *A város alatt* [In Darkness]. Kanadai-német-lengyel film, 2011)

Bedő J. István

A kommunizmus áldozatainak emléknapján Angyal Istvánra, Gimes Miklósról, Krassó Györgyre és több, az 1956-os forradalomban részt vett hittestvérünkre emlékezve a Terror Házánál a Mazsihisz nevében mécses helyezett el Apró József, az 56-os Hagymányörző Veteránok Világszövetségének elnöke. Képünkön Horváth János, az Országgyűlés korelnöke, Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes és Apró József.

VÁC

Emlékpark épül az Oberlander téren

Szűcs Lajos, Pest Megye Közgyűlésének elnöke fogadta Turai Jánost, a váci hitközség elnökét, a Magyar Zsidó Kongresszus külügyi bizottságának tagját. A tárgyaláson megállapodtak, hogy Vácott holokauszt-émlékparkot létesítenek.

– Elnök úr, milyen apropóból jött létre ez a találkozó?

– Köztudott, hogy ez évben kormányzati szinten megalakult a Magyar Holokauszt – 2014 Emlékbizottság, amelynek feladata, hogy előkészítse a magyar zsidóság deportálásának 70. évfordulójáról történő méltó megemlékezéseket országsszerte. Az emlékbizottság elnöke Lázár János, a Miniszterelnökséget vezető államtitkár. A munkacsoportba delegáltak egyházi és világi személyeket, közismert tudósokat, magas rangú politikusokat, a magyar művésztszadalm prominenseit, diplomatákat belföldről és külföldről, például Izraelből és Amerikából. Szűcs Lajost tájékoztattam a Pest megyei zsidó emlékek számbavételéről és azok gondozásáról, a tervezett megyei központi ünnepség színhelyéül Vác városát javasoltam, amiben egyetértés született.

Áttekintettük a megyében lévő 45 bezárt zsidótemető sorsát, amelyeket ahol nincsenek hitközségek, többnyire a területileg illetékes önkormányzatok gondoztatnak közmunkásokkal.

Korábban Fördös Attila polgármester úrral megállapodtunk abban, hogy a váci, illetve a megyei központi ünnepség 2014-ben az Oberlander téri – volt Temető úti – sírkert területén lesz, ahol emlékparkot alakítunk ki. A megvalósítást illetően a megyei és a helyi vezetők támogatásukról biztosítottak.

– Milyen rendezvények lesznek még Vácott a felkészülés évében, azaz 2013-ban?

– A Raoul Wallenberg Egyesület és a Magyar Zsidó Kongresszus külügyi bizottsága által a magyar középiskolások számára meghirdetett vetélkedők területi elődöntőit bonyolítjuk Győrben, Miskolcon, Debrecenben, Pécsen, Tatabányán és Vácott. A rendezvényeket a külügyminisztérium támogatja. Pest megyéből eddig több mint 30 intézmény küld csapatokat. A nevezések lezárása előtt városunkból négy középiskola jelezte részvételét. Egyébként a váci területi elődöntő 2013. március 21-én lesz a Madách Imre Művelődési Központban.

Április 16-án 15 óra 30-kor nyílik meg egy történelmi rendezvény Régen volt? Hol is volt? címen a hitközség és a Váci Közéleti Egyesület közreműködésével, a Magyar Holokauszt Dokumentációs Központ tematikája alapján, a Madách Imre Művelődési Központban. A rendezvény gazdag dokumentációs tárlata április 29-ig tart nyitva.

Mindkét rendezvény a második világháború és a magyar zsidóság tragédiájának hiteles történetét prezentálja, amelynek egyes epizódjait a középiskolások diákság mutatja be.

Ez a rendezvénysorozat nem csak a diákok részére tartalmaz gazdag és hiteles történelmi ismereteket, nagy érdeklődésre tarthat számot a felnőtt lakosság körében is, mert az országos dokumentumok mellett a helyi történetek is megtekinthetők lesznek.

Kocsis István (Váci Napló)

Helyreigazítás

A Fővárosi Törvényszék 19.P.23.991/2011/10. számú ítéletével kötelezte lapunkat az alábbiak közzétételére.

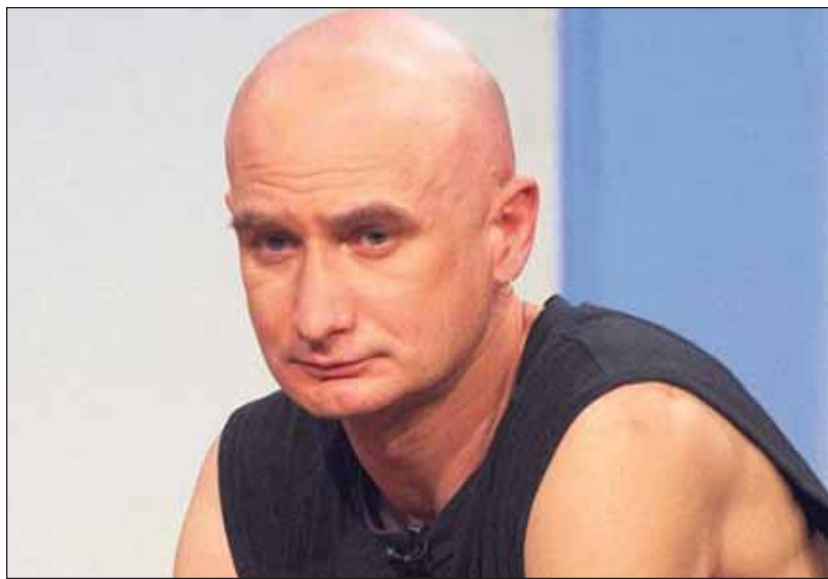
„A Bíróság megállapítja, hogy az I.–II. r. alperesek azzal, hogy az I. r. alperes által kiadott »Új Élet« című lapban a II. r. alperes által írt és ott 2011. június 1-jén megjelent »Pengeváltás, avagy amikor a Szombat csütörtököt mond« című cikkben valótlanul állították, hogy Szántó T. Gábor, a Szombat című folyóirat főszerkesztője minden érdemi kontroll nélkül rendelkezne milliós pénzeszközök fölött, olyan hamis látszatot keltenek, hogy a felperes által vezetett Szombat című újság támogatására fordított összeg miatt nem jutna holokausztülélők számára gyógyszer vagy élelmiszer, megalapozatlanul állították, hogy élettársa kitént-

tése kapcsán olyan előadást tett volna Szántó T. Gábor, hogy az erről való szavazáskor elhagyta a helyiséget, megsértették a felperes jó hírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait. A bíróság az I.–II. r. alpereseket eltiltja a további jogsértéstől.

A bíróság kötelezi az I.–II. r. alpereseket, hogy elégtétel adásaként az Új Élet című lapnak az ítélet jogerőre emelkedését követő első számában az ítélet rendelkezés részét tegyék közzé kommentár nélkül, és a megállapított jogsértésért fejezzék ki sajnálkozásukat. Ezt meghaladóan a bíróság a felperesek keresetét elutasítja. A peres felek a perrel felmerült költségeiket maguk viselik.”

A Magyarországi Zsidó Hitközség Szövetsége és dr. Feldmájer Péter Mazsihisz-elnök sajnálkozását fejezi ki.

Köszönjük, Cipó!

„Köszönöm azt, hogy itt voltál velem, csak ennyi volt az Életem...”
Elment Bódi László Cipó, aki ezeket a sorokat énekelte a telt házas Dohány utcai zsinagógában Az Élet Menete Alapítvány jótékonyági koncertjén barátja, Jávorai Ferenc Fegyva zongorakíséretével. Fehér kipát viselt jellegzetes kopasz fején. Nem sildes sapkát, nem kalapot, hanem kipát. Ő úgy tanulta, azt hallotta Ungváron és később Kisvárdán gyerekkorában, hogy zsinagógában így illik. Ilyen volt Cipó! Ha hívtuk, hogy segítsen, Ő jött, és segített! Köszönjük szépen! Legyen neked könnyű a föld, barátunk! Búcsúzik Az Élet Menete Alapítvány kuratóriuma és az önkéntesek.

IZRAELI

SZÍNES

Maraton Jeruzsálemben

A Palesztin Felszabadítási Szervezet (PFSZ) bojkottfelhívása ellenére közel 20 ezren álltak rajthoz a harmadik alkalommal megrendezett jeruzsálemi maratoni futóversenyen. A viadalt az etióp *Abraham Kabeto Ketla* nyerte 2 óra 16 perc 29 másodperces pályacsúccsal, és sikeréért 20 ezer dollárt kapott.

A PFSZ a sportesemény bojkottjára szólított fel, mivel az útvonal áthaladt több, 1967-ben elfoglalt, arabok lakta kelet-jeruzsálemi városrészen is. Az óváros Damaszkusz-kapujánál többtucatnyi tüntető fogadta a futókat, de a nagy erővel, mintegy ezer fővel jelen lévő rendőrség megakadályozott minden rendezőjét. Izrael annektálta a városnak a hatnapos háborúban elfoglalt keleti felét, a zsidó állam Jeruzsálemet tekinti örök és megoszthatatlan fővárosának, de ezt nem ismerte el a nemzetközi közösség, és a palesztinok is igényt tartanak fővárosuként Kelet-Jeruzsálemben.

A Jeruzsálemi Maraton *Nir Barkat*, a fiatal, amatőr futó polgármester kezdeményezte három évvel ezelőtt. Célja a város nemzetközi megítélésének megváltoztatása volt. Azóta minden évben nő az indulók száma, és mivel ilyenkor az útlezárások miatt lehetetlenné válik a közlekedés, még az iskolákban is szünet van a verseny napján.

A mostani maratona 52 országból – köztük Magyarországról – mintegy 1750 futó érkezett, nemzetközi hírességek is, például *Annalisa Minetti* vak paraolimpiai futónő vagy a francia tévé túlélő-showjának győztese.

(MTI)

Választás utáni patthelyzet

Több mint egy hónappal vagyunk a Kneszet-választások után.

A végleges eredmények nyilvánosságra kerülésével megindultak a számítások, a lehetséges kombinációk sorba vétele.

Sokan kétségbe vonták a Likud (*Netanjáhu*) és a Jiszráél Béjtenu (*Avigdor Lieberman*) választási egyezségének szerencsés voltát, de arra, hogy a két párt, amely korábban együtt összesen 42 mandátummal rendelkezett, mindössze 31 mandátumot fog elérni, kevesen gondoltak. Ma már világos: a Likud-Béjtenu duó úgy nyert, hogy elvesztette a választásokat.

Nem kisebb problémával találta szembe magát a választások nagy meglepetése, a *Jair Lapid* alapította és vezette Jész Atid párt sem. A megnyert 19 mandátum – zenei kifejezéssel élve – másodhegedűsnek túl nagy, prímhegedűsnek túl kicsi. A jókora becsúszással rendelkező, 49 éves, televíziós újságíróból lett polgári-liberális politikus, ahogy hamar kiderült, többre vágyik, mint a „főnök jobbkeze” szerepre.

Lapid ugyanakkor korban és becsúszásban magához illő politikai partnert talált a nálánál is fiatalabb *Naftali Bennett* (41) személyében és egyéniségében. A kiemelkedően sikeres, multimilliomos szoftvervállalkozó az egykori Máfádál (NVP, Nemzeti Vallásos Párt) két másik jobboldali párttal (Ichud Leumi, Tchijá) fuzionált utódpártját vitte választási sikerre. Vezetésével a Hábajit Hájehudi (Zsidó Otthon) párt 12 mandátumot kapott a „horgolt kipa” által fémjelzett nemzeti-vallásos szövetségtől, akik általában a „teljes Erec Jiszráél” elkötelezett hívei.

A partnerség a két fiatal, agilis vezető között megdöbbentő, és szinte minden korábbi számítást felrúgott.

Jair Lapid felfogásában liberális, kezdeményezés- és kapitalistabarát (ebben még egyeznek az amerikai felmenőkkel rendelkező Bennett-tel), ám politikai nézeteik ellentétesek.

Míg Lapid pártja kormányhoz való csatlakozásának feltételül szabta a palesztinokkal való béketárgyalás azonnali és feltétel nélküli megkezdését (*Abu Mázén* már meghívta őt Ramallahba), addig Bennett ellenez mindenféle területi kompromisszumot, és a palesztinokkal szemben alkalmazott „kemény kéz” politika híve.

Talán ez utóbbi tény az oka, hogy a szavakban hazafias, de a döntésekben pragmatikus Netanjáhu elsőként Jair Lapidot hívta koalíciós megbeszélésekre, Bennettet pedig utóljára. (Ebben szerepet játszhat az is, hogy Bennett korábban Netanjáhu irodavezetője és választási kampányfőnöke volt, de 2008-ban nem egészen kellemes körülmények között megváltak egymástól.)

Lapid és Bennett pártjai együttesen 31 mandátummal bírnak, éppen annyival, mint a Likud-Béjtenu. Ez alkalmas erőt képez Netanjáhu kezének megkötéséhez, mozgási szabadságának korlátozásához. Lapid – mint azt a választások előtt kilátásba helyezte – nem hajlandó olyan kormányhoz csatlakozni, amelyben bármely ultraortodox párt – akár a SASZ, akár a Tórahú Zsidóság – jelen van. Ehhez azonban, a Likud és az ultravallásosok kellemetlen meglepetésére, az ugyancsak vallásos alapokon álló, ám nemzeti felfogású Zsidó Otthon is csatlakozott.

Likud közeli források szerint Netanjáhu haragjal beszélt a Lapid-Bennett kettős kiszorító stratégiájáról, mondván, azon kívül, hogy akadályozzák az ultravallásos pártok csatlakozását a kormányhoz, semmiféle konstruktív megoldást nem kínálnak az állam fontos problémáira.

Netanjáhu – talán nem is alaptalanul – állítólag azzal is megvádolta a két politikust, hogy önnön hatalmi törekvéseiket elébe helyezik az állam érdekeinek.

Netanjáhu a hozzá közel állók szerint nem veszi komolyan Jair

Lapidnak a honvédelmi terhek egyenlő vállalásáról szóló követelését sem. A kormányfő állítólag sérelmezi, hogy Lapid és Bennett stratégiája felbont egy 36 éve fennálló szövetséget a Likud és a chárédi (ultravallásos) pártok között, és ez olyan következményekkel járhat, hogy egy jövőbeni választás után már nem őt – Netanjáhu – fogják javasolni a kormányalakításra.

A miniszterelnök előtt álló egyik kényes probléma a leendő külügyminiszter személye. Ezt a Likud – Jiszráél Béjtenu formáció második embere, Avigdor Lieberman követeli magának, ám mindaddig, amíg az eltele folyó bírói eljárás nem tisztázza őt (tárgyalása áprilisban folytatódik), kinevezésére nem kerülhet sor.

Meg nem erősített Likud-források szerint amennyiben Netanjáhu teljes mértékben megnyerhetné Jair Lapid bizalmát, őt nevezné ki külügyminiszternek, és ebben az esetben a Likud „ejtené” a tavaly októberben a Jiszráél Béjtenu párttal kötött egyezséget.

Netanjáhu alig néhány napja maradt a kormány bemutatására. Ha ez nem sikerül, az államelnök kététes hosszabbítást adhat (de nincs kötelezve rá!).

Belpolitikai megfigyelők lehetségesnek tartják, hogy Netanjáhu kissebbségi, 57 képviselőből álló kormányt alakít a Likud-Béjtenu, a SASZ, a Tórahú Zsidóság, a már csatlakozott Tnuá (*Cipi Livni*) és a Kadima (*Saul Mofáz*) pártok részvételével. Ezt követően felajánlhatja Bennettnak a csatlakozást, amennyiben ő mégis hajlandó Lapid nélkül csatlakozni egy jobboldali-vallásos dominanciájú kormányhoz. (A 120 tagú Kneszetben 61 képviselő támogatása szükséges a többségi kormányhoz.)

És egy drámai alternatíva: új választások kírása, amelyben a baloldali vezetéshez juthatna...

H. L.

Jól hasznosul Izraelben a magyar orvosi diploma

Megkönnyítik a külföldön végzettség diplomájának honosítását az egyre súlyosabb izraeli orvoshiány miatt, jelentette a *Háárec* című napilap.

Az MTI híradása szerint a honosítási vizsga alól csak azok mentesülnek, akik Amerikában, Nagy-Britanniában, Kanadában, Franciaországban, Ausztráliában, Új-Zélandon vagy Dél-Afrikában végeztek, és szakorvosi vizsgát is tettek. A külföldön végzettség a parlament egészségügyi bizottságának döntése alapján ezentúl választhatnak a különösen nehéznek tekintett izraeli honosítási vizsga és a könnyebbnek számító amerikai diplomahonosítás között.

Izraelben évente mintegy 750-en végeznek a helyi egyetemek orvosi karain, a szigorú felvételi követelmények miatt mintegy 500-an külföldön kényserülnek diplomát szerezni. A külföldön végzett izraeliek és az új bevándorlók diplomájuk elismertetéséhez egy öt részből álló, nagyon nehéznek tartott vizsgát tesznek le.

Legutóbb összesen 30 százalék ment át a vizsgán, míg a kevésbé szigorú amerikai honosítási követelményeket átlagosan a jelentkezők csaknem 80 százaléka teljesíti. A magyar orvosképzés magas színvonalát jelzi, hogy a Magyarországon végzett 83 fizető izraeli orvostanhallgató 73 százaléka tette le sikeresen a vizsgát, míg az Olaszországban végzettségűek a 30 százaléka, a Romániában végzettségűek pedig csupán a 16 százaléka felelt meg a különösen magas izraeli elvárásoknak.

(Medical Online/MTI)

Púrими hangulatjelentés

Alig múlt el a nagy chanukkai fánk-láz az izraeli sütőipari vállalkozások háza táján, máris ellepték a polcokat a púrими Hámán-táskák. A töltelékek és a tészták minden elképzelhető változatban csábították a vásárlókat, már hónapokkal az ünnep előtt. Ahogy közeledtünk a piros betűs naphoz, sorra jelentek meg a „farsangi” jelmezek, kereplők a boltok kínálatában és a mozgóbuszoknál. Amit szilveszterkor nem sikerült Európában eladni, az most mind rázúdult a közel-keleti ország piacára. A legtöbb iskolában tartottak mulatságot, így Rámát-Gán utcáit ellepték az úrhajósok, a vadászpilóták, a hupikék törpikék, a csontvázak és a tűzoltók...

A trafikok és a szupermarketek bejáratainak közelében hatalmas tornyok épültek a slachmónesnek szánt ajándékosztorokból. Mindenki találhatott a pénztárcájának megfelelő, harminc-negyventől kezdve a több száz sékelesig.

Bár az ünnep csak a sábbát kimenetele után kezdődött, Áskelonba menet az Azrieli Centerben már igazi púrими forratag fogadott. Nem is bírtam ki, hogy ne vegyek egy kis csákót a fejemre, látva a maskarába bújt sokaságot. Míg Tel-Avivban esőcseppek nedvesítették a vonat ablakát, a dél-izraeli városban hétágra sütött a nap. Kihaszánlva a kirándulásra alkalmas időt, másnap neki is indultunk kedves vendéglátóimmal, Ornával és Josival a „gázai határnak”, hogy pipacsokra vadásszunk. Külön természetvédelmi program segíti mindazokat, akik a piros virágok nyomába szegődnek. Az egyik benzinkút mellett még két hosztesz is táborozott, hogy megfelelő információval, térképpel és egyéb szóróanyagokkal lássák el a hatalmas mezőket ellepő vadvirág szerelmeseit. Százak, ha nem ezrek indultak útnak a déli területek felé, hogy egy-egy képet készítsenek vagy eltöltsék a családi pikniket a vörösölő földek közepén. Belegondolva, hogy pár hónapja, a Felhőszlop hadművelet során senki sem merészkedett volna ezekre az utakra, lenyűgöző volt látni a jelmezbe öltözött gyerekeket és szüleiket önfeledten túrázni.

Hasonló érzések kerítettek hatalmukba az afriidai városrészt egyik zsinagógájában Eszter könyvének, a Megilának esti felolvasásakor. Alig egy negyedéve az utcára sem dugták ki errefelé az orrukat az emberek az állandó szirénaszóban, s most itt futkostak az apróságok kenguruknak, macinak, teknőcnek, királylányoknak és kalóznak öltözve.

Amikor felhangzott a gonosz Hámán neve, a tradicionális kereplők mellett a katonának, rendőrnök öltöztetett kicsik játékgyerekekkel kezdtek durrogatni. Meghökkenem, de talán ez is jelzi, az állandó sulhadi helyzet nyomot hogy a gyerekekben és a szüleikben.

Vasárnap reggel egymással versengve indultak a szomszédok, hogy kis házi süteménnyel vagy édessegekből összeállított csomagokkal lepjék meg egymást. Örömteli ilyet látni ebben az egyre elidegenedő világban.

Az állomásról hazafelé menet Givátajimon át vezetett az utam. Szinte az egész város talpon volt. Kicsik és nagyok jelmezbe öltözve sétáltak a belváros felé. Azon gondolkodtam, milyen programra igyekezhetnek, de amikor a következő sarkon megpillantottam a keresztbe fordított autóbust a körülötte álló gépfegyveres rendőrökkel, már tudtam, utcabál és „karneváli” felvonulás van

a közelben. Így van ez mindig, egy-egy szemetes autó vagy busz hivatott az esetlegesen gépkocsival támadó terroristák felfogására. Remélem, mihamarabb eljön az idő, amikor az önfeledt szórakozás mellett nem lesz már szükség ilyen óvintézkedésekre.

Szívem szerint leszálltam volna a 63-asról, hogy elmerüljek a színes forratagban, de siettem a délutáni programom miatt. ZIZILEND-hez és az országban vendégeskedő szüleimhez csatlakoztam, akik Bné-Brákba tartottak Ági nénihez és Smuel bá-

csihoz. Előre jeleztek, szarvasi póloban jönnek, ez az ünnepi jelmezük, így természetesen én is magamra öltöttem a kék mádrich-egyenruhát.

Közél négy kellemes órát töltötünk el vendéglátóinknál, az izletes ebéd mellett számtalan anekdota tette emlékezetessé a délutánt. Belevettük magunkat az ortodox városka ünnepi miliójébe. Lenyűgöző volt a különböző chászid irányzatok hagyományos jelmezeit látni. Persze itt is akadtak modern maskarák. Valaki meg is jegyezte az autóban, hogy errefelé szinte minden kislány menyasszonynak öltözik. Több mint másfél éves izraeli tapasztalatom alapján erre rá is vágtam: „Rámát-Gánban pedig kurvának! No, ez a különbség Bné-Brák és a szomszéd előváros között!”

Az emberek önfeledten táncoltak a hangszórós autókból bömbölő zenére, s úgy tűnt, az ünnephez tartozó alkoholfogyasztás micváját is aktívan gyakorolták egyesek.

Ha valaki azt gondolná, ennyi fért idén az ünnepbe, téved. Volt még egy élő bejelentkezésem a révkormányosi hitközség púrими összejövetelén, ahol néhány percben összefoglaltam idekinti Hámán-táskás élményeimet.

Dr. Paszternák András

Tíz év után emelkedett a Holt-tenger

Tíz év után először emelkedett a kiszáradás fenyegette Holt-tenger vízszintje. Médiajelentések szerint a szokatlanul heves téli esőzések eredményeként eddig 10 centiméterrel emelkedett az Izrael és Jordánia határán elterülő lefolyástalan sós tó vízszintje.

Jelentősen, két hét alatt 94 centiméterrel emelkedett a Kineret-tó vízszintje is, amely így már csak 211 méterrel marad el a világengerekétől, ami a legmagasabb vízállást jelenti 2005 óta. A Tiberias-vagy Genezáret-tóta is emlegetett állóvíz a földkerekség legmélyebben fekvő édesvíz tava, egyben Izrael fő vízforrása.

(MTI)

MAGÉN ISTVÁN

A forradalom és a zsidók (1.)

Olvasonapló

A könyveknek is megvan a sorsuk, akár csak az embereknek.

Ők is beírattnak az élet könyvébe – vagy a felejtésbe.

Horn Ede: A forradalom és a zsidók Magyarországon című vitairata, mely egyben az első autentikus tanulmány a magyarországi zsidókérdésről, 1851-ben jelent meg Lipcsében. Aztán 150 évig sehol. Az 1825-ben Vágújhelyen Einhorn Ignácként született író, politikus, közigazdász és rabbi, Horn Ede nevét évekig utca hirdette Budapest hatodik kerületében. 1848-ban gyűjtő hangú szónoklataival lelkesítette az ifjúságot toborzásokon, tábori rabbi-ként szolgált Klapka seregében. A szabadságharc bukása után a gyűjtő hangú, Habsburg-ellenes prédikációért rá váró büntetés elől külföldre menekült. Először Németországban, Lipcsében telepedett le. 25 évesen, németül megírta Die Revolution und die Juden in Ungarn című dokumentum-témértékű, önvallomásokkal teleszótt pamphletjét, publicisztikai remekét, melyet, annak időszerűségét és jelentőségét felismerve, az ELTE Román Filológiai Tanszék százötven évi Csipkerózsika-álmom után 2000-ben magyarra fordítva újra megjelentetett. A kiadvány előszava megemlíti a dr. Julius Fürst (1826–1899) lipcsei egyetemi tanár és rabbi által 1850 októberében írt előszóval. „A forradalmi esztendő népharcai között egyik sem tett szert olyan jelentőségre, mint a magyarok gigászi küzdelme, s a zsidó magyarok részvétele ebben vitathatatlanul az újkori zsidó történelem egyik legnevezetesebb eseménye” (Fenyő István fordítása) – írja Fürst. Különös jelentőséget kölcsönöz ennek a megállapításnak az, hogy Fürst rabbi a négyezer éves zsidó történelem részének tekinti a magyar zsidóság részvételét a szabadságharcban, bátor, szabadságszerető, befogadó hazájáért, otthonáért, eszméiért harcolni kész magatartását. A könyv hiánypótló, informatív, leírásai, adatai, ismeretesei, szemlélete, gondolatgazdagsága kulcsot kínál az 1848/49-es forradalom és szabadságharc jobb megértéséhez, bizonyos, ez idáig háttérbe szorult, alig beszélt részletek további tárgyalásához. Egy 25 éves fiatal ember írta, átsüt a szövegben a friss emlékezet. A közlés hangneme, a kortárs és szemtanúé, őszinte, hiteles, mértékadó. A kifejezőmód, talán éppen a német eredeti miatt, nélkülözi a sallangokat, hiányzik a túlzás, a ferdítés. Az írásmű egyszerűsége, közvetlensége elragadó. Lábjegyzeteket nem tartalmaz. Annál inkább az 1929-ben született, József Attila-díjas irodalomtörténész, kritikus, műfordító, egyetemi tanár Fenyő István „Utószók”-ként a könyv vége felé szerkesztett tanulmánya: A zsidókérdés első elemzése Magyarországon című. Az esszéelemek közé szűrt gunyorosság egy sokat megélt ifjú bölcs szarkazmusa, de fel-felvillan a nemzeti tragédiát érzékeltető komolyág és dráma. Horn a zsidóságra kihelyeztetten kíséri figyelemmel az 1848/49-es forradalom és szabadságharc eseményeit. A teljesség kedvéért összefoglalja a zsidóság magyarországi történetét.

Következtetése: az Árpád-házi fejedelem és királyok, valamint a magyar nép jóindulata az itt letelepedett zsidókkal szemben. „...más országokban a nép tömegeit vérszomjas zsidógyűlölet töltötte el.”

Hozzáadja java tudását, egy jelentős gondolkodót, a magyar reformkor szellemén nevelkedett „zsidó magyar” hazafiét. Higgadt elemzéseiben a vezérlőelv a ráció. Nagy érzelmi hevületek, túlsorduló, szélsőséges ítéletek vagy ellágyulások, pózok és sóhajok nélkül. Horn Ede szavait ezek hiányában is finoman megélt zsidóság és magyar nemzeti öntudat, magyar és zsidó elkötelezettség hatja át.

Valóságartalma az élmények, a tapasztalatok friss expresszivitásával túllép a korán, a jövőnek is szól, mondanivalója lényeges a 150 év utáni kései utódoknak, a holokauszt utáni nemzedékeknek is. A forradalmat és szabadságharcot a magyarság legnagyobb ünnepévé emelő eposz még születőben van. Az 1850-es évek jelene: a szabadságharc bukása miatt érzett fájdalom, a veszteség és pusztulás, a gyász, a reménytelenség, Haynau rémuralma.

„Horn Ede már a magyarrá, magyar zsidóvá válás eshetőségébe nőtt bele, kamasz éveitől kezdve legbátrabb képviselője a magyarosodásnak és a vallási modernizációnak” – írja elemzésében Fenyő István.

Horn úgy látja, hogy „...három pontra, nevezetesen a magyar érület képviselőségére nem magyar tájakon, a hadseregbe való belépésre és a háborús szükségletek szállítására” épült a zsidóság részvétele a magyar forradalomban és szabadságharcban. A forradalom kitörése utáni hónapokban még országszerte gyakoriak voltak a zavargások, fosztogatások, pogromok, zsidóvéresek. Pest az ókori Pesszion falucskából, majd a téglalegetők falvából, a dunai révből több száz ezres nagyvárossá nőtt. A 19. század harmadik évtizedétől megindult fejlődést elősegítette, hogy „a kereskedelmi és ipari tevékenységet zsidók és keresztények egyidejűleg nagy szorgalommal űzték”. Eközben a keresztény kereskedő és kézműves „magát a zsidók által elve csorbítva látta, haragját keserűen érlelte magában”. Üzletemberek voltak, mint bármelyik más kereskedő vagy iparos, és így a zsidó konkurenciában „gonosz ellenséget láttak”. A vihar felkavarta a tenger mélyén az üledéket, a háborgó víz szennyet vetett a partra. A pesti Hatvani utcában megtartott népgyűlésen egy Rosenfeld nevű fiatal orvostanhallgató „büntetlenül merészelte a hangját nyilvánosan hallatni”. A Mit kíván a magyar nemzet? című proklamáció negyedik pontjában, melyet a márciusi ifjak képviselői 15-e délelőttjén felolvastak, ott áll a „minden vallás egyenjogúsága”. Másnap, március 16-án a nemzetörségbe való belépésre szólították fel a hazafias polgárokat, aminek a zsidók tömegesen tettek eleget. A Közbátorságra Ügyelő Választmányba három zsidót is beválasztottak: „Kumewalder Jónást, Kelety Zs.-t és Just E.-t”.

Mindez a „szűkkeblű” nyárspolgárok számára tűrhetetlen volt. Március 15-éig Pest szabad királyi városban és fővárosban a zsidók még „éjjeliőrök vagy targoncások sem lehetnek”, március 16-án már a város házán is megjelenhettek. Szembeszökő az ellentét a pesti márciusi ifjak, a Pilvax Kávéház baráti körébe tartozó lelkes fiatal forradalmárok (közéjük tartozott Horn Ede is), Tánacsics Mihály kiszabadító és a forradalmi lelkesedést, az ifjúi hevületet,

a liberalizmust gyanakodva szemlélő nyárspolgárok között. Petőfi naplójában elkeseredetten vádol: „De a legszomorúbb az, hogy nincsen olyan ügy, melynek pártfogói, apostolai ne támadnának... (...) ...s aki az igazság mellett szót emel, arra e megvetendő hamis próféták elég szemtelenek azt állítani, hogy zsidók által meg van vesztegetve.”

Április 12-én este egy csoport fiatalember tanácskozássra gyűlt össze zsidóügyben, amikor egy barát bizalmasan jelentette, hogy a következő napra pogromot szerveznek Budán. „Akkor az ilyen folyamatok napirenden voltak. A hírből nem volt semmi

Horn Ede

lehetetlen” – jegyzi meg Horn. Azonnal felkereste a budai hitközséget, de ott semmilyen előkészületet nem tettek, hogy a fenyegető veszélyt elhárítsák, attól való félelmük-

ben, hogy „a nyílt ellenrendszabályokkal elárulják szorongásukat. (...) A pozsonyi és másutt történt események után ezzel az eljárással teljes-séggel nem tudtam egyetérteni”. Az előjárót, Brachfeld Hermant magával cipelve Pestre, a Pilvax Kávéházba ment, az ott összegyűlt ifjúságot tájékoztatták és segítséget kértek. „Ők ezt a legkétségesebben megígérték, és szavukat derekasan be is tartották.” Másnap reggel a márciusi ifjak több száz fős csapata zeneszóval és nemzeti színű zászlókkal átvonult Budára, látszólag azért, hogy részt vegyenek a tisztújításon, valójában „hogy az esetleges jogellenes kísérleteket csirájukban elfojtsák”. A felbujtók a történetek ellenére megpróbálták eljátszani kiosztott szerepeiket, de a nép a jelen lévő lelkes fiatalok által jobb belátásra bírta őket.

„Budát semminő zsidóellenes zavargás nem gyalázta meg...”

(folytatjuk)

DEUTSCH GÁBOR

A szerencsi ifjú Kállóban

Évről évre az ortodox kile hívei záján ádárkor, tehát ádár hó 7-én tartják hitközségük közgyűlését. Megvitatják a problémákat, majd a zsinagógában meghallgatják a rabbi előadását, felsorolják az esztendőben eltávozott rabbinagyságok neveit, ezután elfogyasztják a Hanna étteremben felszolgált halvacsorát, amellyel megemlékeznek az első jelentős világhírű rabbi, a kállói Eizik Taubról halálozási évfordulója alkalmából. Ezen esztendőben ráv *Mojse T. Weisberger* a nagy rabbi életét mesélte el olyan változatban, amely eltér akár Szilágyi Windt Nyíregyházán írt verziójától, amely egy korabeli tanító feljegyzésén alapul, akár Szabolcsi Lajos ebből kiinduló, de romantikus színezetű történetétől, s inkább az imát állítja középpontba, de ez a kerek legenda is szállt ajakról ajakra, tehát lejegyzésre érdemes. Tekintsük e változatot ráv Weisberger ajándékának.

Eizik Taub 1751-ben született Szerencsen. Apja, Jeheszkél Taub, jómódú gazdálkodó volt. Vendégül látta Bál Sém Tovot, a jó név tulajdonosát szerencsi tartózkodása alkalmából. Megkérdezte a tudós, hogy miként hálálja meg a vendéglátó házaspár szívességét. Reb Jeheszkél szabadkozott, ez lényegében megtiszteltetés, a vendéglátás érdem, de kötelesség is. Bál Sém Tov többször megismételt kérdésére mégiscsak elmondták, hogy nincs gyerekük, bár nagyon szeretnének. Van rá mód – válaszolta a mester –, fiuk születet, meghozza fény az éjszakában, de akkor minden vagyonuk elvész. Reb Jeheszkél és neje elfogadták a feltételt. A kisfiú megszületett, az apa tönkrement, rövidesen meg is halt. Az özvegy kenyér nélkül maradt, a gyerekek pásztoroknál kellett, ő lett a családfenntartó. Társai szerették, s énekeltek szép népdalokat. A melódia tetszett a fiúnak, de a szövegről ez már nem mondható el. Az ő felfogásában az Örökkévaló iránti szeretetnek kell hangot adni. Összekuporgatott garasából, valamint ajándékba kapott zines golyókból megvette a dalokat. Aki eladta, el is felejtette, többé már nem énekelte. Így lett az övé a Szól a kakas már, a Sírnak-rínak a bárányok és számos más népdal.

Leib Szórez kiváló rabbi, Bál Sém Tov egykori famulusa felelősséget, sőt készletét érzett, hogy elhunyt mestere jóvendölése – „Fény lesz az éjszakában” – megvalósuljon. Szerencsre utazott, s amikor meghallotta a gyereket énekelni és beszélgetett vele, meggyőződött arról, hogy a tudós nem tévedett. Elvitte a fiút Nikolsburgba, Smelke Horovitz jesivájába, ahol igen nagy szorgalommal tanult. Majd Liszenszkben folytatta tanulmányait. A kurzusokat

befejezve visszaköltözött Szerencsre, megnősült, elvett egy sárospataki lányt, de csak a tanulással kívánt foglalkozni. Kérték, hívták tanítani. Még nem vagyok felkészülve – válaszolta rendületlenül. Saje Árje Fisch kállói gazdálkodó és az ottani közösség vezetője, a rasekol megértő volt vele, és havonként kölcsönrel látta el, „majd megadod” biztatással. Tékintélyes volt már a summa. De reb Fisch csak adta a pénzt. Egyszer azonban megüresedett a kállói rabbiszék. Akkor hozzá fordult a település közösségének első embere, és felkérte Eizik Taubot a feladat ellátására. A válasz nem változott: Még nem vagyok felkészülve. – Akkor visszakerem az egész pénzt, amit kölcsönbe adtam – hangzott az ultimátum. Eizik Taub beadta a derekát, és elfoglalta a rabbiszéket. Nem csalódtak benne. Rövidesen ő lett a Kállóhoz tartozó – egyesek szerint – 80 közösség vallási bíróságának, a besz dinnek az elnöke. Majd Szabolcs megye hivatalos főrabija. Neki kellett a vallási anyakönyvet vezetni, a ketubát – házassági szerződést – aláírni. Ezt csak akkor tette meg, ha ellenőrizte, hogy minden rendben van, a frigyvet a hagyomány szerint kötötték meg.

ment házról házra, hogy összeszedje a tengernyi pénzt. Az egyik községben nagy rajongója lakott a rebének. Az őszi félelmetes napokon Kállóba ment meghallgatni a páratlan élményt, ezen gyönyörű dallam átszellemült tolmácsolását, melynek fenségét leírni nem lehet. Felesége az apró gyerekekre való tekintettel nem tarthatott vele. Amikor hozzá fordult a kálever – ahogy jiddisül nevezték –, váratlanul tett egy ajánlatot. Menjen el hozzá, amikor csak ő és a hitvese vannak jelen, és ezt a fohászt csak nekik énekelje el, ugyanolyan átéléssel, ahogy ezt a jeles napokon a zsinagógában teszi. Időpontot is javasolt. Ennek fejében az egész összeget, amely szükséges a megváltott szabadságához, biztosítja. A rabbi bólintott. A gazda és a felesége alig várták a megjelölt dátumot. Eizik Taub nem késett. Megtiszteltetés – mondta –, hogy egy dal, mert most nincs ünnep, tehát annak kell nevezni, elénekléséért és élményéért ilyen jelentős összeget hajlandók fizetni. De tartalma miatt pénzért ezt nem lehet megtenni. Amikor mondom ezen szavakat: „Az angyalok szétszaladnak, félelem és rettegés fogja el őket, mert a mennyei seregek sem mentesek az

Részt vett minden esküvőn. Sokszor naponta háromszor is. Hívei rajongtak érte, dicsérték bölcsességét, igazságérzetét, ráadásul gyönyörűen imádkozott. A Mainzi Mártír imáját (Uneszane tájkef) újévkor és az engesztelés napján a Szól a kakas már dallamán kezdte énekelni, és a befejező részt – „Ahogy a pásztor vizsgálja nyáját, minden egyes juhát pásztorbotja alatt bocsátja át...” – a Sírnak-rínak a bárányok hangjain recitálta. Hallatlan átéléssel énekelte ezt a fontos imát.

Történt egyszer, hogy egy hívét megváltották, rossz emberek „jégre vitték”, becsapták, hihetetlen összeget kellett fizetnie, különben a börtön várta. A rabbi személyesen

ítélet alól...”, szinte látom, hogy remegnek odafenn. Pénzért remegést, rettegést hozni a mennyei seregére rendkívül nagy bűn volna. Nem tehetem meg. Inkább lemondok az ajánlott összegről. A rabbi elköszönt, fogta a vándorbotját, és ment tovább házról házra, hogy összegyűjtse az ártatlanul megváltott részére a szükséges summát.

A kállói igaz emberről lehetne még beszélni, regélni sokat, fejezte be mondanivalóját ráv Mojse T. Weisberger. De ez a legenda tanulságos, mondanivalója magvas gondolkodásra készített. Legyen elég mára.

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrógzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhöz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén, egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszíni telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, www.rcontact.hu, tel.: 06-20-934-9523.

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Csetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos örökklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, teljes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

VIII. kerületi, Blaha Lujza tér melletti, 55 m²-es, pompás lakásomat lakottan fél áron eladnám. Csak megbízható egyének jelentkezését várom, zsani01@t-online.hu

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Vígszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

ANNA OPTIKA! Minőségi szemüvegeretekből 10 000 Ft KEDVEZMÉNY, ha behozza régi szemüvegét! Újítsa meg stílusát! Üzleteink: VII. Wesselényi u. 2., tel.: 321-1232 (zsinagógánál); XIII. Pannónia u. 48., tel.: 329-4058; XIII. Pozsonyi út 1., tel.: 270-3804. Szeretettel várjuk üzleteinkben! www.annaoptika.hu

GÁBOR ESZMERALDA becsüsműgyűjtő elsőként, legmagasabb áron, készpénzért vásárol judaikat, továbbá festményeket, csillárt, bronztárgyat, bútorokat, ezüsttárgyakat, tört vagy fazonaranyat, porcelánokat, herendit, meissenit, Zsolnayt, Kovács Margit, Gorka Géza alkotásait is. Egyebeket, órákat, teljes hagyatékot. Kiszállás, értékbécslés díjtalan, vidékre is. Üzletünk: II. Fő u. 67. Tel.: 06-1-364-7534, 06-30-382-7020.

Bécsi, idős, egyedülálló személy gondozását, eltartását vállalom. +36-30-468-6102.

Az önkéntes munka Izraelben továbbra is folytatódik! Magyar csoportok indulnak április 20-án, május 19-én, június 9-én, június 16-án és augusztus 11-én. Jelentkezés Deutsch Jánosnál: 06-20-233-8454, lljano@freemail.hu

V. kerület Banknegyedben, az Október 6. utca végén, a Szabadság tér tőszomszédságában eladó egy 1. emeleti, utcai, 71 m²-es, két szoba hallos lakás 31 500 000 Ft-ért. Tel.: 06-70-362-6345.

Budapest belvárosában üdüljön fél áron. +36-20-935-4867.

HÁZASSÁG

Nyolcéves fiát egyedül nevelő, 34 éves, rendezett anyagiakkal bíró férfi tartós kapcsolatra komoly társat keres. 06-30-986-3967.

Sajnos örökzöld...

A meccslátogatók talán már össze sem tudják számolni, hogy sorrendben hányadik ez a nyilatkozat. Arra viszont emlékeznek, hogy még egyetlen mérkőzést sem szakítottak félbe zsidóság vagy cigányozás miatt. Alább tálljuk olvasóinknak az MLSZ legújabb határozatát ez ügyben.

Szigorodik a gyűlöletkeltő viselkedéssel szembeni fellépés az OTP Bank Liga mérkőzésein, akcióterv készül erre vonatkozóan és változik a fegyelmi szabályzat a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) elnökségének határozata alapján.

Az MLSZ honlapjának beszámolója szerint a szervezet gyűlöletellenes kampány keretében kívánja megszólítani szurkolókat. A cselekvési terv kidolgozására március 31-ig kapott határidőt az illetékes testület.

Ezzel párhuzamosan az elnökség felkérte az MLSZ központi hivatalát, hogy készítsen részletes intézkedési tervet, amelyben meghatározza a játékvezetők, szövetségi ellenőrök és a rendező klubok felelősségét, teendőit rasszista megnyilvánulások esetén.

Ennek konkrét és pontos feladatlistát kell tartalmaznia a mérkőzések megszakításával, felfüggesztésével és esetleges befejezésével kapcsolatban. Emellett a vezető testület a fegyelmi szabályzat felülvizsgálatát várja a megfelelő súlyú szankciókra és azok alkalmazására vonatkozóan. Ezen terv elkészítésére határidőnek március elsejét szabta meg.

„A mérkőzéseken a szurkolók által fontosnak tartott, mások provokálására, megsértésére nem alkalmas jelképek használatát továbbra sem gátolja meg az MLSZ” – emeli ki a beszámoló, amely leszögezi, a szövetség vezetése – mások mellett a Szurkolói Iroda tagjaival is egyetértve – olyan hangulatot és körülményeket kíván létrehozni a magyar stadionokban, amely méltó az ott zajló sportrendezvényekhez, és lehetőséget teremt arra, hogy a társadalom szélesebb tömegei válasszák programként a meccsre járást.

A magyar válogatottnak – jelen állás szerint – zárt kapuk mögött kell lejátszania március 22-én a románok elleni hazai világbajnoki selejtezőjét, mert az augusztus 15-én Budapesten rendezett, Izrael elleni barátságos mérkőzésen a szurkolók egy csoportja antiszemita rigmusokat kiabált és sértő jelképeket mutatott fel. Az MLSZ, miután a nemzetközi szövetség (FIFA) elutasította a fellebbezését, bejelentette, hogy a nemzetközi Sportdöntőbírószághoz (CAS) fordul.

(MTI nyomán)

Hírek, események röviden

Felvétel a Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola első osztályába a 2013/2014-es tanévre! Kedves Szülők! Kedves Leendő Tanítványaink! Ha még bizonytalanok az iskolaválasztás nehéz kérdésében, vagy ha nem vettek részt a nyílt napon, és nem rendelkeznek elegendő információval, szívesen adunk tájékoztatást telefonon: 36-1-221-4215 (Vámos Éva iskolatitkár) vagy e-mailben: scheiber@scheiber.hu. Március 21–22-én rendezük meg a felvétellel jelentkező leendő első osztályosok „ismerkedését”, melyre szintén a fenti telefonszámon vagy e-mailben lehet jelentkezni azoknak a gyerekeknek, akik rendelkeznek iskolaérettségi igazolással. Minden további információ megtalálható honlapunkon: www.scheiber.hu

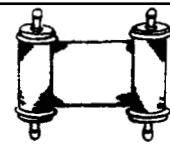
– Az Újpest-Rákospalota körzet értesít minden kedves érdeklődőt, hogy peszach ünnepén két szederestét rendez, március 25-én és 26-án este, a 18 órakor kezdődő istentisztelet után. A jegyek ára 4000 Ft. Jelentkezni lehet személyesen (Bp. IV. ker., Berzeviczy G. u. 8.), illetve telefonon (369-0827). Kérjük, akik anyagi okok miatt nem tudnak jegyet venni, jelezzék, és számukra is biztosítjuk a részvétel.

Film Györgyi asszonyról. Március 19-én, kedden, 17.30-kor a Toldi moziban mutatják be a lapunk olvasói által is jól ismert, évtizedek óta sikeresen működő sádcen életéről szóló dokumentumfilmet.

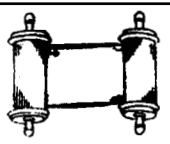
Halálozások

Mély fájdalommal és szomorú szívvel kellett tudomásul vennünk a felfoghatatlant, hogy Heller Judit 58 évesen elköltözött a Gán Édenbe. Végleteleg szolid, mindenkihez kedves, segítőkész teremtés volt. Halk szavú a családban, a munkahelyen, baráti körben. Rendkívüli család- és szülőszerepetének köszönhetően édesapját és édesanyját hosszú ideig ápolta, így magas kort érhetek meg. Gyászolják: bátyja, Tamás, rokonai, barátai, a DZSH tagjai és minden volt munkatársa. Élmi akarása, felgyógyulásába vetett hite példaul szolgálhat minden földi halandó számára. Drága Juditunk! Nyugodj békében!

A Yeshiva University (New York) keresi a Magyar Auschwitz Alapítvány és a HDKE által kiadott Holocaust Füzetek alábbi számait:
1, 5, 6, 7, 9, 11, 12.
E-mail: bouchal@bouchal.hu
Tel.: 06-30-962-9075.

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Márc. 22.	Szombat reggel Márc. 23.	Péntek este Márc. 29.	Szombat reggel Márc. 30.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	17.30	10.00	17.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.45	9.30	17.45	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.00	9.00	17.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.40	8.00	17.50	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.50	8.00	18.00	8.00
Alma u. 2.	17.50	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessseffy u. 23.	17.50	9.00	18.00	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.40	8.00	17.50	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.40	8.00	17.50	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.40	8.00	17.50	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	16.30		16.30	

NAPTÁR

Március 22. péntek
Március 23. szombat

Niszán 11.
Niszán 12.

Gyertyagyújtás: 5.41
Szombat kimenetele: 6.46
Sábbat hágádo!
PESZACH, SZÉDER: márc. 25., 26.
Gyertyagyújtás: 5.51
Szombat kimenetele: 6.57
Este ünnepköszöntő
Peszach 7.
Peszach 8. MÁZKÍR

Március 26–április 2.
Március 29. péntek
Március 30. szombat
Március 31. vasárnap
Április 1. hétfő
Április 2. kedd

Niszán 15–22.
Niszán 18.
Niszán 19.
Niszán 20.
Niszán 21.
Niszán 22.

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2011. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 11 797 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető felépítéseihez használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2012. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 17 éve működő Códoko Zsidó Szociális, Nevelési és Kulturális Alapítvány részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. Adószámunk: 18049196-1-42.

Kérjük támogatóinkat, hogy adójuk első 1%-át ajánlják fel a Mazsihisz számára, melynek technikai száma: 0358. A második 1%-ot pedig a Frankel Zsinagóga Alapítvány

részére. Adószám: 18114878-1-41. Köszönjük!

Tisztelt Adományozó! Kérjük, hogy adójának 1%-ával támogassa a Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközséget mint egyházat. Technikai szám: 0107. Ugyancsak kérjük, hogy adójának további 1%-ával támogassa az Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítványt mint társadalmi szervezetet. Adószám: 19700557-1-42. Támogatását köszönjük.

A Pécsi Hagyomány Szociális Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2011. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére ajánlották. A kuratórium döntése alapján a célokunk megfelelően használtuk és használtuk fel. Kérjük, hogy a 2012. évről beadott adóbevallásukban 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére tegyék meg, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 19034834-1-02.

Kérjük, támogassa alapítványunkat adója 1%-ának felajánlásával! Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány, adószám: 18170696-1-42. Köszönjük támogatását!

Maceszárusítás

Értesítjük hittestvéreinket, hogy a pászkaellátást az alábbi körzetek biztosítják 2013. február 25-től:

VII. ker., Síp utca 12. hétköznap	8.00–11.00, 13.00–15.30	II. ker., Frankel L. út 49. IV. ker., Liszt F. u. 6.	hétfőtől péntekig 8.00–12.00 9.00–12.00
vasárnap	9.00–12.00	VI. ker., Hunyadi tér 3. (félemelet)	9.00–12.00
XIV. ker., Thököly út 83. hétfő, szerda, péntek	14.00–17.00	VII. ker., István út 17. (Bethlen tér)	8.00–11.00
vasárnap	9.00–12.00	VIII. ker., Nagyfuvaros u. 4.	8.00–13.00
Egyéb időben megbeszélés szerint: 06-30-249-5463 (Kurcz Tamás) vagy 06-30-692-8323 (Vörös Sára)		XI. ker., Károli Gáspár tér 5. XIII. ker., Hegedűs Gy. u. 3.	érdeklődni: 06-70-382-1975, lagymanyos@gmail.com (péntek kivételével) vasárnap 13.00–18.00

Budapesti Zsidó Hitközség Szerződési Osztálya
1075 Budapest, Síp utca 12. 1. em. 18., Tel./fax: 413-5526
E-mail: szertartas@mazsihisz.com • Honlap: www.szertartas.hu

Púrimi pillanatok

Szegeden

kicsik és nagyok gyülekeztek dísztermünkben, s volt minden, kereplés, lábdobogás, kiabálás, fújolás. Eszter tekerését este és másnap reggel is közösségünk kántora, *Káro Rachamim Jákov* és *Markovics Zsolt* főrabbi olvasták fel.

Délután mintegy hetvenen jöttünk össze, hogy meghallgassuk a főrabbi köszöntő szavait, majd a talmud-tórák ünnepi műsorát, amelyben Eszter királynét *Szentesi Réka*, Mordechajt *Szentesi Wanda*, Áchásvérost *Markovics Anna*, Vástit és a kapuórt *Jakity Anna*, Hámánt *Szentesi Mirjám*, a katonát *Wanderstein Laura*, a narrátort pedig *Markovics Zsolt* alakította. Mindezt ünnepi lakoma, asztali áldás követte, majd *Jávori Fegyva* és *Gazdag Bence* (Budapest Klezmer Band) szórakoztatta a közönséget. Az előkészületekért és a finom vacsoráért köszönet jár hitközségünk és népkonyháknak alkalmozottainak.

Debrecenben

a sáros szöveget alkalmával *Shmuel Faigen* prédikációjában megemlékezett a zsidó nép megmeneküléséről, majd igazi izraeli temperamentummal felolvasta a Megilát a nagyszámú közönség „ellenőrzésével”. A reggeli ismétlés után délután műsor fogadta az érdeklődőket. *Fehér Tamás* kulturális előljáró könnyed bevezetőjében beszélt a történelmi eseményről, majd *Weisz György* humorista járult hozzá a jó hangulathoz. *Heller Tamás* Debrecenből elszármazott színművész a Mikroszkóp Színpadon is ismert számait a közönséggel együtt énekelte. Számukra ez egy kicsit nosztalgiaműsor

Debrecen: Heilig Gábor

is volt, mivel több mint ötven évvel ezelőtt mindhárman itt látták meg először „a világot jelentő deszkát”. *Heilig Gábor*, az ismert zeneszerző, szövegíró, előadóművész is lenyűgözte a hallgatókat.

A hagyományos tombolán többen vihették haza a púrimi vigadáshoz szükséges bort, és mindenki kapott egy slachmónesi dobozkát, melybe a hitközségi konyhán készült finom sütemények egyvelege került. Ehhez szellemi táplálék is társult, az erre az alkalomra készült hitközségi újság. Azoknak, akik egészségi állapotuk miatt nem tudtak eljönni, szociális munkásunk természetesen eljuttatta a kis csomagot.

A Szeretetkórházban

zsúfolásig megtelt a kis zsinagóga, ahol a Scheiber-iskola elsősei és má-

sodikosai púrimi dalokat énekeltek. *Deutsch László* főrabbi beszélt az ünnep történelmi háttérééről és szokásairól. Ezután *Klein Judit* nagy sikerű koncertjén ismert jiddis és ivrit dalokat hallhattunk. A közönség sokáig tartó tapssal köszönte meg az előadónak és az őt kísérő zenekarnak a színvonalas műsort.

A Bethlen téren

a szombat kimenetele után a jelenlévők nagy figyelemmel hallgatták végig Eszter könyvének olvasását, úgy, hogy közben a gyerekek kereplőkkel óriási zajt csapva tüntettek és doboltak, amikor Hámán nevét hallották. Az iskolások, a talmud-tórák és az ovisok együtt énekeltek és szavaltak, nagy tetszést aratva produkciójukkal. A zenéről – csakúgy, mint az elmúlt esztendőben – a Sabbathsong gondoskodott.

Közel kétórás műsoruk ismét magas színvonalú és igényes volt. *Deutsch Róbert* főrabbi megköszönte a vendégeknek és a közreműködőknek a részvételét. A körzet vezetősége süteménnyel, borral, édességekkel kedveskedett a több mint 300 megjelentnek.

Pécsett

a Megila-olvasásokat követően zsúfolásig megtelt a hitközség díszterme. *Schönberger András* főrabbi emlékeztette a vendégeket az ünnep tartalmára, majd *Klein Judit* ismert jiddis dalokat, kedvelt melódiákat énekelt, zongorán *Neumark Zoltán* kísérte. A dobnál *Zsoldos Gábor* ült, aki a közönség nagy meglepetésére és elismerésére éneklőfűrészen játszott el közismert zeneszámokat. A délután a felkínált sütemények elfogyasztásával, egymás közti beszélgetésekkel ért véget.

M. E.

A Hunyadi téren

mintegy kétórás igényes programban lehetett része a közel száz embernek. Üdítő és vidám látványt nyújtott a sok-sok jelmez apróság. *Domán István* főrabbi ünnepmélátója után a Scheiber Sándor-iskola drámatagozatosai játszottak el egy jelenetet a Krónikák Könyvéből. Betanítójuk *Nagy Ágnes* volt, aki jó néhány tanítványát egy életre elkötelezte az irodalommal. *Samu Pandzarisz Diána* énekesnőt *Mester Sándor* kísérte gitáron, elektromos erősítés nélküli előadásuk során csak az ütemes taps „zavarta meg” a figyelő csendet. A szó szerinti csattanó *Varga Ferenc József* humorista előadása volt. Fergeges rögtönzése során amolyan „nevetőizomgörcs” vált általánossá az őt hallgatók soraiban. Az ünnepi asztalokon – a terítésben való segítségért *Mayer Ágit* illeti a köszönet – a Laky Konyha cukrászainak hagyományos süteménykínálata dominált.

J. J.

SPÁNN GÁBOR

Rekord

Minden valamirevaló újságíró-iskolában az első órán megtanítják a leendő zurnalisztáknak: nincs régebbi dolog a világon egy tegnapi újságnál!

A hírszerkesztők már antidepresszánsok beszédese nélkül tudomásul vették, hogy az általuk szerkesztett és reggel megjelenő napilapbeli hír ki van téve annak, hogy cáfolata már több órája kering az interneten.

Nem sokkal különb az újságbeli publicista sorsa sem. Az ember beleírja szívét-lelkét egy irodalmi szintű tárcába, és jó, ha tudomásul veszi, hogy a nyájias olvasó – maximum két hasáb terjedelmig – esetleg meghatódik, elgondolkodik vagy jót mulat írásán, optimális esetben azt is megnézi, kinek a neve szerepel a miniatűr remekmű alján, de letéve az újságot, azonnal elfelejti.

Egyes pesszimista kollégák szerint az egész Gutenberg-galaxis megvette belépőjegyét az eutanáziára. Az emberek ma már elektronikusan tájékozódnak.

Éppen ezért égből jött ajándékként örömteli meglepetés ért: néhány héttel ezelőtt itt, az Új Élet 8. oldalán megjelent egy publicisztikám Ultimama címmel.

Azon károsultak számára, akik valamely drámai okból nem olvasták azt a példányt, zanzásítva összefoglalom.

Írtam benne egy 94 éves, vallásos zsidó asszonyról, akinek fiatal lány kora óta szabadidős szenvedélye az utijáték, és sikerrel fosztogatja többgenerációs férfi ellenfeleit. Ez az állapot szerény számításaim szerint áfa nélkül is vagy 70 éve tart. Ő dédnagymama, és családjának valamennyi férfi tagja jól úzi ezt a hungarikumot. A két világháborút megélt, holokausztot túlélt, forradalom alatt pincében lapító dédi szellemileg frissen, mindig elegánsan és vidáman kártyázik hetente legalább egyszer. Szolid alapon, de szigorúan készpénzért. Biztos voltam benne, hogy ez a cikkem is, mint sok éve a többi, visszhangtalan marad. És ezután következett a meglepetés.

Megcsörrent a telefonom, amiben jelentkezett egy hölgy, és zavartan előadta kérését. Elmondta, hogy régi és állandó olvasója a lapnak, cikkeim tetszenek neki, mindegyik külön örömet szerez (ez volt a reklámhelye), de az Ultimama különösen megmozgatta a fantáziáját. Tudniillik ő maga is régi és nagy kártyás, igaz, hogy 10 évvel fiatalabb a cikkbeli szereplőnél, csupán 84 éves.

Mostanáig állandó partiban játszott, de sajnos kihaltak mellőle játékosársai, teljesen magányos, és megtenném-e, hogy összehozom őt cikkem hősnőjével, hátha összeházasítok, és jó esetben ő is befér a partiba. Második szakmai közhely: Egy újságíró sose adja ki forrását vagy riportanyagát! Éppen ezért a hölgytől kértem egy hetet, megígértem, hogy felveszem a kapcsolatot a 94 éves utibajnokkal, és megpróbálok összehozni az ismeretséget.

Miután az idős hölgy hozzátartozói rábólintottak az ismeretségre, innentől én kiléptem a képből. Nálunk, zsidóknál ősi hagyomány a sádchenolás. Ez ugyan vallásos zsidó családoknál arra szolgál, hogy korban, egzisztenciálisan és intellektuálisan összeillő fiatalokat segítse hozzá a hivatásos házasságközvetítő ahhoz, hogy egy pár legyenek. Azt már régen bevallottam ezeken a hasábokon, halachikusan mekkora ámhórec vagyok, éppen ezért nem tudom, hogy az én akcióra illik-e a sádchenolás kifejezés. Merthogy itt két azonos nemű, idős hölgy barátságánál bábáskodtam, melynek költőnyagja csupán a közös szenvedély. Azt mindenesetre rabbi segítsége nélkül is úgy érzem, hogy valamelyikük számára amit tettem, ha nem is sádchenolás, de minimum egy micva. Na és még valami! Azt is eldöntöttem, hogy sürgősen jelentkezem Guinnesséknél – na nem a sörösöknél –, mert biztos vagyok benne, hogy még senkinek sem sikerült összehozni két asszonyt azonos hobibival, akik mellel ketten együtt majdnem 190 évesek!

Izrael Szépe 2013

Az Etiópiából érkezett Jittis (jelentése amhári nyelven: tekintet a jövőre) Ájnav lett a legszebb izraeli nő 2013-ban a Haifában tartott döntőn. A cím új, 21 éves gazdája civilben Natanján él, és a város egyik cipőboltját vezeti, miután tisztként leszerelt a hadseregből.

A korán árvaságra jutott Ájnav 12 évesen testvéreivel került a zsidó államba Afrikából. Eddig soha nem foglalkozott modellkedéssel, de győzelme után ezen a pályán szeretne maradni, mivel szerinte a zsidó államban egyelőre nincs elég sötétbőrű fotómodell, és javítani szeretné az afrikai származású modellekkel kapcsolatos megítélést.

Martin Luther Kinget nevezte meg a verseny során rá fontos hatást gyakorló történelmi személyiségként: „Az igazságért és az egyenlőségért harcolt, és ezért vagyok itt én is: megmutatni, hogy az én csoportomban is vannak szép dolgok, amelyek nem jelennek meg a médiában. Küldetésemnek érzem a különféle izraeli színek bemutatását” – mondta. A későbbiekben szeretné kipróbálni magát a televízióban is.

Ájnav szinte véletlenül került az eseményre, egy barátnője nevezte be a szépségkirálynő-választásra.

Izraelben a nemrégiben felállt új parlament az első, amelyben van eti-

óp női politikus. *Jair Lapid* Jész Atid (Van Jövő) nevű párta juttatott be a törvényhozásba egy *Pnina Tamano-Sata* nevű fiatal jogásznőt.

Az izraeli parlament 1977-ben határozta el, hogy az Afrikában élő, magukat zsidónak tekintő falasák is jogosultak Izraelbe vándorolni, majd ezt 2003-ban kiterjesztették a falasmurákra is, akik a 19. század óta keresztény hitre tért egykori falasák leszármazottai.

Izraelben jelenleg mintegy 81 ezer etióp származású zsidó él, akiknek mintegy harmada már ott született.

(MTI)